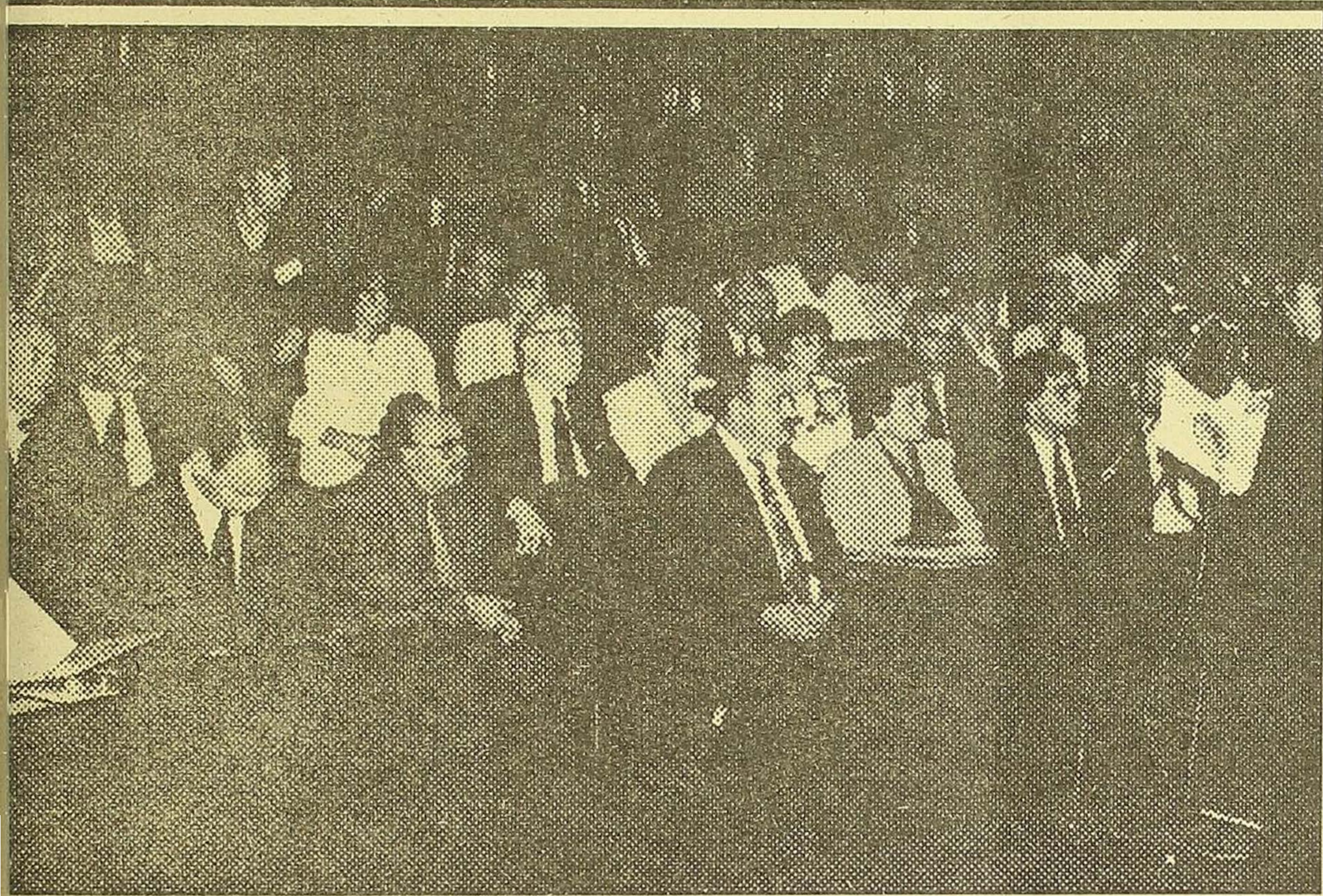

subotički dvojednik

Godina III. • Broj 56 • 7. rujna 1996. • Cijena 2 dinara

Obilježen Dan grada 1. rujna

LIJEPO JE BITI SUBOTIČANIN

Svečana sjednica Skupštine općine Subotice najavljuje se uoči početka fanarama s terase tornja Gradske kuće. U tome činu dogodio se dirljivi spoj vremena prošlog i vremena budućeg u vremenu sadašnjem. Izraz jednog kontinuiteta nosio je novu dimenziju u trajanje grada. Nama gradska Vijećnica odisala je punim tonom, koja je, uz Kamerni zbor „Pro Musica”, govorila „Lijepo je biti subotičanin”.

Na Svečanoj sjednici uručene su nagrade i priznanja „Počasni građanin Subotice” i „Pro urbe”. Zvanje „Počasni građanin Subotice” dobili su Vasa Isakov, doktor poljoprivrednih znanosti i László Matkai, kazališni glumac. Nagradu, pak, „Pro urbe” dobili su: Bela Duranci, povjesničar umjetnosti, Zoran Kalinić, stolnotenisač, Rita Kinka, pijanistica, Lazar Merković književnik i prevoditelj, i Kamerni zbor „Pro musica”.

Također su na Svečanoj sjednici potpisani Ugovori o bratimljenju sa sljedećim gradovima: Székelyudvarhely iz Rumunjske, potpisnik gradonačelnik Szász Jenő, Dunaszerdahely iz Slovačke, potpisnik

gradonačelnik Péter Rázmány, dok je u ime Subotičana potpis stavio gradonačelnik József Kasza. Nazočnima se prvi obratio subotički gradonačelnik József Kasza sljedećim riječima:

– Ima tomu skoro četiri godine otkako na čelu općine stoje sadašnja Skupština i njeno rukovodstvo. Trudili smo se da život Subotičana učinimo podnošljivim, što nam nije uvijek uspjelo u potpunosti, jer je prava vlast, kako to kažu, negdje drugdje. I onamo se odlivaju rezultati našega rada i truda, to jest naš novac. Usprkos svemu, subotička lokalna samouprava se proteklih godina trudila da gradi, poduzima inicijative, pomaže gdje god joj je to bilo moguće. (nastavak na str. 8)

Povijesni Sporazum

23. kolovoza (avgusta) Ljeta Gospodnjeg 1996. u Beogradu je potpisan Sporazum o normalizaciji odnosa između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, kojim se, među ostalim, uzajamno konstatira i priznaje postojanje državnog kontinuiteta obje strane (ma što to sve značilo!), a Ugovorne stranke izjavljuju da poštivaju jedna drugu kao neovisne, suverene i ravnopravne države u okviru svojih međunarodnih granica.

Po članku 8. Sporazuma, Hrvatima u SRJ se jamče sva prava koja im pripadaju na temelju međunarodnog prava, što znači dakako, da će se konačno, budući da smo priznati kao nacionalna manjina, morati otvoriti dijalog i s vlastima SRJ o konkretizaciji tih prava, a što bi svakako morao biti nekakav oblik manjinske samouprave i puna kulturna autonomija, a sve to zagwarantirano saveznim zakonom i financiranjem domicilne države. Ti propisi moraju biti donijeti uz suglasnost ovdašnjih predstavnika hrvatskog naroda u SRJ, prije svega Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine, kao za sada jedine političke organizacije u ovoj državi, i uz sudjelovanje predstavnika hrvatskih kulturnih društava i centara kao i vjerskih institucija.

Od postanka Jugoslavije, tj. nešto prije kao Države Srba, Hrvata i Slovenaca 1918 god., za ovo što je 23. kolovoza 1996. potpisano i priznato su se borili naši politički vođi Blaško Rajić, Josip Vuković – Đido, Geza Tikvicki, Marko Horvacki, Naco Zelić i Bela Tonković, svaki u granicama svojih moći i okvirima mogućih povijesnih okolnosti, ali svim srcem i dušom. Zato je potrebno sjetiti se svih ovom prigodom kao i njihovih mnogih suradnika te brojnih, na manje važnih, kulturnih poslenika hrvatske riječi. Što se tiče Hrvata iz matične nam zemlje, na čelu sa g. Matom Granićem, potpredsjednikom vlade i ministrom vanjskih poslova Republike Hrvatske, ovog puta nisu došli u Beograd „kao guske u magli”, došli su i otišli po lijepom vremenu „otkopčanog lajbeka”!

Da zaključimo, budući je reciprocitet jedan od temelja međunarodnog prava, a manjinska prava definirana pak dokumentima UN i OESS, to će biti u budućnosti naša Knjiga Opstanka, a nikada više ideološka bajka o bratstvu i jedinstvu.

Udimo u novi milenij kao priznata nacionalna manjina sa svim pravima zagwarantiranim međunarodnim i domaćim pravom kako bi dostojno poštivali kao lojalni građani domicilnu državu Saveznu Republiku Jugoslaviju!

Živio povijesni Sporazum između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, koji je svakako više od sporazuma!!!

Milivoj Prčić

Kul

Kiše naših nemoći

Vrijedno je zabilježiti da i kiše, koje su nas ovih dana često u stopu pratile svojom za ovu dob godine neunobičajenom količinom, pogoduju razvoju opake nam bolesti – političkog drhjezeza. Nastao na izvalinama prevelikih količina izliva nemoći,

ta vrst drhjezeza običnog čovjeka prerasta lagano u duboku i beznačajnu san. Svako svaki dan ubija sve, a svjetlo iz budućnosti se ne pomaha. Sve u nas ide teško i sporo. Čak i predizborne mučkatice i natezanja tzv. lidera opć. ozbilj. Osim, očito, obilnih kiša naših nemoći. Tomislav Žigmanov

Otvoreno pismo predsjedniku DSHV

Bela Tonković ante portas

„Pozdravljam sve prisutne, zvane i nezvane...”

Ovako je predsjednik DSHV Bela Tonković otvorio konferenciju za novinstvo upriličenu u povodu potpisivanja „Sporazuma o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije” u Domu DSHV.

Ne znam tko je sve na konferenciju bio zvan a tko nezvan; tko poželjan, a tko nepoželjan, no rečena dobrodošlica znakovito i po sadržaju i po tonu zvuči nedobronamjerno i nije na fonu normalizacije bilo kakvih odnosa već tjera u neke druge podjele, u nove podobne i nepodobne. Ono što pouzdano znam jest da Uredništvo „Žiga” na konferenciju nije bilo pozvano, u funkciju podobnih, nego se tamo našlo u ulozi uljeza. Po Vama, gospodine Tonkoviću, „Žig” niti je mnogo dvotjedan niti dovoljno tonkovićevskocentričan, što i ne čudi jer su, po Vašem mišljenju, dobri samo oni Hrvati koji su ugroženi i koje po svijetu možete valjano štiti i zastupati. Naime, to od Vas međunarodna zajednica zdušno zahtijeva, očekuje i za to Vas, moguće, plaća. Svaki drugi, poglavito podoban, Hrvat i druga opcija za Vas je ne samo prijeporna, nego unosi nemir i razdor među ovdašnje Hrvate, koji su, eto, odjednom postali „politički narod” (sic!).

Nisam član stranke, no pravo na kritiku predsjednika DSHV daje mi Vaša neutemeljena i ničim verificirana izjava i ideja da nakon potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između država sve Hrvate u SRJ treba predstavljati (pa valjda i štiti) DSHV, kako ste to decidirano iznijeli na pomenutoj konferenciji. Ako već privatizirate pravo na sve Hrvate, onda morate javno saslušati što neki o Vašem političkom učinku misle. Istina, još ne znam jesam li dovoljno podoban Hrvat. Očekujem da to uskoro utvrdi Vaša anketna komisija.

Svjestan sam da nije vrijeme za jednu ovakvu kritiku; izbori su pred nama, ali političar s takvim pretenzijama mora imati punu odgovornost ne samo pred javno izrečenom riječi nego i pred njegovim odjednom postalim političkim narodom kojega želi zastupati.

Moram odmah reći da ste Vi, po meni, odavno izgubili busolu koja vodi sadržajnom boljitku sudbine koja se tiče hrvatskog nacionalnog bića na ovim prostorima. I tako jedina politička organizacija Hrvata u SRJ doživljava tipičnu sudbinu svih nacionalnih stranaka: započinje zastupanjem nacionalnih interesa, istina nikada do kraja i ni od koga profiliranih, a završava u plićaku liderstva. Vi osobno nikada niste dopustili da

Vaša stranka unutar sebe zasnuje i izgradi obrambene (mlade) demokratske mehanizme koji bi je štitili od privatizacije i od stupnja identifikacije s jednom jedinom osobom. Slučajno, ne Vašom zaslugom, ta osoba ste Vi – Bela Tonković. Od samog osnutka stranke Vaš odnos prema inteligenciji i stvaraocima u ovome gradu sličio je ponašanju slona u staklari. Svjesno ste se i svojski trudili da ih kako iz stranke, tako i izvan nje otjerate. Po tome Vaše zasluge ni malo ne zaostaju od onih iz 1971. kada je isto tako uspješno radio drug i predsjednik SK Stipan Kopilović. Moram reći da su mi od komunista dalji i mrskiji antikomunisti, napose makartijevskoga tipa čiji ste Vi genotip. Ne iz razloga što se koristite njihovim metodama nego što bez komunista Vas i Vama sličnih ne bi bilo.

Normalizacija odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije otvara nove ljudske opcije i nove sadržaje. Međutim, oni se ne mogu bazirati samo na presiji i garanciji međunarodne zajednice nego na dobroj i iskrenoj volji obje strane potpisnice sporazuma, a što se za sada još dovoljno ne vidi. Nacionalne manjine u novostvorenim odnosima jesu, trebaju i moraju biti mostovi suživota preko kojih će jedna, druga, treća, četvrta... strana doživjeti katarzu i suočiti se sa svojim traumama ukoliko nam je do zajedništva kroz razlike stalo. Na taj način mi nećemo biti briga međunarodne zajednice nego njen istinski dio, a ne pod njenim budnim okom pripremanim za neke nove buduće sukobe. Poslova je mnogo, uzroci su duboki, posljedice očevide koje moramo dovesti do punine svijesti, a ne do razine krivca (to je pravna stvar) već do griže i dijela savjesti svakog pojedinca.

Nesporno, DSHV je u početku i u mnogo težim vremenima, u složenijim uvjetima, odigrao zavidnu i zaslužnu ulogu s Vama na čelu. No, već duže vrijeme DSHV se, zahvaljujući isključivo Beli Tonkoviću, urušava u samu sebe. Sada to urušavanje nastojite prenijeti na cio hrvatski narod u SRJ. To je politički neozbiljno a moralno neodgovorno, tim prije što stanje i postojeće odnose u DSHV vide mnogi osim Vas i Vama sličnih. Ponavljam, izbori su pred nama; svjestan sam težine teksta ali se više plašim deprimirane šutnje. U procesu normalizacije odnosa politički stranke pripada odgovarajući segment, ali ne možete sve nas podvući pod taj šešir. Ni osobno niti kao stranka nemate ni legalno niti legitimno pravo zastupati sve ovdašnje Hrvate. A Vi ste kod mnogih izgubili i moralni i politički i intelektualni kredibilitet. To treba da je jasno ne samo Vama,

već i Zagrebu i Beogradu. U ovome trenutku Zagreb se mora odlučiti: Bela Tonković ili očuvanje hrvatskog nacionalnog entiteta na ovim područjima. Gornji dio vaše političke klepsidre je prazan. Ničim se do sada niste na unutrašnjem planu po pitanju nacionalnoga bića Hrvata potvrdili kao čovjek koji bitno drugačije i sadržajnije može našu situaciju promišljati, a to nas vodi nigdje i nikuda. Sada Belom Tonkovićem može biti zadovoljan jedino Beograd i ministrica Margit Savović jer njemu i njoj odgovara politika osobito s mogućim posljedicama koje se već jasno ocrtavaju. Pitam: s kim i kakvim to Hrvatima želite stvoriti kulturnu autonomiju?

Da se razumijemo: povod niti uzrok ovoga teksta nije početna rečenica članka. Slično intonirano pismo prije par mjeseci uputio sam na mjeritomo mjesto i odgovarajuće adrese. Istina, bez ikakvih povratnih informacija, što je i razumljivo. No, ja sam svoje rekao. Mea culpa. Odgovornosti po tom.

Iskreno, zabrinut sam za posljedice do kojih nas Vaša politika može dovesti. Pokušat ću ovo oprimjeriti nekim Vašim konkretnim postupcima i metodama kojima se služite. Da kažem odmah: podštapate se lažima, denuncijacijama i klevetama koje se odnose na „podobne Hrvate”. Ni do sada niste štitiili interese svih Hrvata u SRJ. Izbijte to si iz glave! „Žig” je od svog osnutka u Vašem indeksu. No, bez lažne skromnosti možemo reći da smo se u ovom periodu trudili i učinili da subotičke Hrvate i sam grad više afirmiramo nego Vi. (Molimo Vas, ne poistovjećujte Belu Tonkovića i DSHV.) Nastojali smo artikulirati kulturna, društvena i politička pitanja nas samih. Između ostalog branili smo i Vaš moralni integritet kada je to bilo potrebno. No, činili smo to iz jedne druge opcije, za Vas normalno neprihvatljive. Vaš odnos prema ovom dvotjedni-

Žig broj 56

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo”

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeva 4

Telefon: (024) 22-927

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog

urednika: Tomislav Žigmanov

Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan

Rudinski, Nela Skenderović, Dragan

Vidaković

Korektor: Mirko Kopunović

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Žiro račun: 46600-678-7-3551

ne samo da je negativan nego i tendenciozan – mi smo za vas režimske novine. Denuncirali ste nas javno i ovdje i pred međunarodnom zajednicom na koju se stalno pozivate. Tvrdite da se oko ovoga lista upljava ljudi koji rade na raskolu ovdašnjih Hrvata. Je li to točno reći će sud vremena. Međutim, istina je da „Žig” nema kakvu političku platformu. U tom smislu delovanja on ima uredivačku koncepciju koja je takva kakva je; o njoj se može raspraviti i naša su vrata otvorena. Eklatantan je primjer kako ste nas javno u međunarodnoj zajednici predstavili u mojoj nazočnosti. Mogu samo kaskadirati zamisliti kako to izgleda kada tamo nismo prisutni. Naime, na ovogodišnjim Bajskim razgovorima izrekli ste „međunarodnu laž” i kitili se bez ikakve usluge tuđim perjem (između ostalog, mimikrija na „Dužijancu”). Na tom skupu ste odgovornice rekli da je Vojislav Sekelj bio ravnatelj „Glasa ravnice”, ali ste to filovali nekim načinom da sam ja bio ravnatelj glasila koji se u tim teškim i opasnim vremenima nije smio potpisati nego se umjesto mene potpisivao Ranko Melvinger. Gospodine Tonkoviću, to je laž! Izvolite pogledati impresume „Glasa ravnice” pa ćete vidjeti jesam li se potpisivao punim imenom i prezimenom ili sam to činio neki drugi Vojislav Sekelj, koji je sam snosio i snosi odgovarajuće posljedice. Bila su to zaista teška i složena vremena. Na sastanku s Ivanom Poljakovićem u tom trenutku uspjeli smo okupiti oko tog glasila dobru grupu mladih stvaralaca i intelektualaca koji nisu ni plašili ni stidjeli svog hrvatstva. No, Vi ste nas svojim odnosom „po nečijem političkom zadatku” uspješno rastjerali.

Predstojeći izbori su pred nama. S obzirom na sve ovdašnje Hrvate želite predstavljati i zastupati, moram reći da je za neke od njih Vaša taktika politički lukava, no lišena strategije providna je jer lopticu odgovornosti, glede eventualnoga izbornoga neuspjeha, želite prebaciti na njih. Vjerojatno ste i sami svjesni stanja u Vašoj osobnoj stranci. Preuzeli ste opsežne pripreme i za uspjeh i neuspjeh. Ako uspijemo, to ćete pripisati sebi u povijesne zasluge. Ako ne, to neće biti Vaša krivnja ni Vaša odgovornost. Krivi će biti drugi, odnosno krivnju će snositi drugi, po Vama podobni Hrvati. Da bi se rasteretili odgovornosti moraju postojati unutrašnji neprijatelji koje uspješno po makartijevskom receptu stvarate i proizvodite jer oni, po Vama, rade protiv interesa hrvatskog naroda. Jedan od tih unutrašnjih neprijatelja je i „Žig” i ljudi oko njega, a činjenica da je naš izdavač HKC „Bunjevačko kolo” ukazuje da su i svi članovi i simpatizeri ovoga Centra potencijalni unutrašnji neprijatelji.

Idemo dalje. Za formiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća rekli ste da još nije vrijeme. Da, za Vas nije vrijeme, jer Vi ste već u

povijesti. No, tu početnu inicijativu „dobro” ste iskoristili. U slučaju da je nacionalno vijeće oformljeno, ovdašnje Hrvate ne bi predstavljao Bela Tonković, što je, sukladno Vašim poimanjem demokracije i normalizacije odnosa između država, nezamislivo. Jer, nametnuti identitet „Mi”, tj. Bela Tonković, to su svi ovdašnji Hrvati. Napose oni koji ne misle svojom glavom. I oni su Vam poslužili kao neprijatelji koji dijele Hrvate ovdje, što razotkriva Vašu metodologiju rada. Tako u intervjuu u „Glasu ravnice”, br. 66 kažete: „Tomislav Žigmanov, koji je inače, član Vijeća DSHV, na sjednici Vijeća 26. 2. 1996. javno je izjavio da su se oni organizirali u HNV zato – da država ima s kim razgovarati. Stvar je, dakako, jasna: budući da SRJ odbija sa nama razgovarati, njoj su potrebni podobni Hrvati, a oni su se ponudili kao podobni Hrvati. *Budući da nisu obavili svoj politički zadatak, odmah je uslijedila i sankcija, pa je glavni akter i prvopotpisani 'inicijative HNV-a' – dobio istragu zbog gospodarskog kriminala* (podvukao V. S.). Budući da posao nije urađen 'kako treba', uslijedila je odgovarajuća nagrada. Ovaj potez vlasti je razumljiv. Vidjeli su da ne mogu uništiti DSHV, da su naši zahtjevi ozbiljni, realni i u skladu sa međunarodnim dokumentima”.

Vama je sve odmah jasno. Jadno. Ono što je ovdje jasno jest da ste odugovlačili formiranje HNV kako biste ostali jedini pregovarač u ime podobnih i nepodobnih Hrvata, te da Vi sami razgovarate s državom koju denuncirate. Jeste li sada Vi podobni Hrvat kada nakon potpisivanja Sporazuma pristajete razgovarati s njom? Koje će sankcije sada uslijediti, i kakva je odgovarajuća nagrada na pomolu? Cilj ste postigli: javno ste predstavili mlade ljude da rovale na jedinstvu nacionalnog bića Hrvata. Moguće i eventualni neuspjeh na predstojećim izborima snosit će oni.

Dalje, sazivate to isto Vijeće, isključujete tri člana od kojih je jedan predsjednik Mladeži DSHV; ljude ne pozivate na to Vijeće, odluku bez njih donosite, do dana današnjeg ne saopćavate da su isključeni ni njima osobno niti javno. Jasno, isključujete mlade ljude iz stranke, a glavnog aktera po Vama, za inicijativu o formiranju HNV, javno denuncirate da je dobio gospodarske sankcije jer nije ispunio zadatak dobiven od strane države, ne isključujete. Što je tu sad jasno? Zar niste u komplotu s njim? Između ostalog i to unosi dodatnu pomutnju i razdor među ovdašnje Hrvate. Zar se Vi sada ne nudite i ne namećete kao podoban Hrvat?

Pitam se koji su i kakvi su to članovi Vijeća koji pristaju na raspravu bez toga da „optuženi” budu prisutni, pa da se omogućiti demokratska rasprava, a njima da prilika da ljudski u svoju obranu kažu što imaju. Ko-

munisti su bili pošteniji. Zovete ih da se pokaju, a njihov grijeh je u tomu što su poštivali odluku Vijeća da se na vrijeme oformi HNV. Znači, nisu se ogriješili o odluku stranke već se suprotstavljaju Vašoj samovolji. Otkuda Vam pravo javno tvrditi da je netko dobio istragu zbog gospodarskog kriminala, jer nije ispunio državnu političku zadaću? Sada, kada Vi jedini zatupate sve Hrvate i pristajete na razgovor s tom državom zar nije jasno da ste i Vi od nekoga dobili političku zadaću? A što ako je ne ispunite?

Izmišljate i dodatne neprijatelje kako biste eventualni neuspjeh na izborima pripisali drugima: okrivljujete Lazu Vojnić Hajduka da unosi pomutnju u članstvo DSHV i među Hrvate u Subotici, jer se na Skupštini HKC „Bunjevačko kolo” ogradio od nekih postupaka stranke. Formirate anketnu komisiju da ispita činjenično stanje. Koje činjenično stanje, i koja anketna komisija, i koja pomutnja? Prije svega, Lazo Vojnić Hajduk na Skupštini HKC „Bunjevačko kolo”, kao dopredsjednik Centra, nije iznio svoj osobni nego stav Predsjedništva. Po toj bi logici zadaća imenovane istražne komisije bila ispitati podobnost sviju članova Predsjedništva „Bunjevačkog kola”. Da se već jednom zna jesu li u Centru podobni ili nepodobni. Kakve Hrvate u kulturnoj autonomiji želite? Pitam se tko bolje zastupa i štiti interese ovdašnjih Hrvata: Margit Savović svojom epohalnom izjavom ili Bela Tonković svojom anketnom komisijom? I tko ovdje unosi zabunu i pomutnju?

Sve je ovo dio predizborne kampanje Bele Tonkovića. Za uspjeh, zasluge njemu; za neuspjeh krivci su unaprijed već žigosani.

Isto tako, trebate znati da na internim ovdašnjim anketama kao političar kotirate izuzetno nisko. Na jednoj od njih od preko 500 ispitanika dobili ste od Subotičana samo dva (2) glasa. Na drugoj, po popularnosti ubjedljivo ste posljednji. Za razliku od samoga DSHV koji dobiva zadovaljavajući procentualni broj glasova. To upućuje da problem nije u stranci nego u Vama. Također, Vaša taktika „malo dam ostavku, pa je mnogo povučem” sastavni je dio Vašeg političkog anfasa.

Na kraju, želim reći da moje interese pred državom ne može zastupati Bela Tonković, jer ste i sami odjednom postali podoban Hrvat. Pitam se samo tko je sljedeći na listi Vaše anketne komisije?

Istina, imate povijesnu priliku zamrznuća svoje funkcije (bar dok izbori ne prođu) ili da još jednom podnesete ostavku. Bilo bi to sukladno Vašem poimanju demokracije. S tim je dio odgovornosti ravnomjerno raspoređen.

A bilo bi lakše.

Vojislav Sekelj

ČETRNES/TV/ICA

Najugledniji srpski list „Politika” je 4. IX. preneo Tanjugovu informaciju o interviewu koji je savezni ministar Margit Savović dala hrvatskoj državnoj televiziji i u kojoj ova svima nama dobro znana „gospoda ministarka” ocjenjuje Sporazum SRJ i Republike Hrvatske kao „dokument od vanredne važnosti na samo za dve zemlje, već i šire, kako za Evropu, tako i za ostatak sveta”. Nadalje ista osoba tvrdi da pored ustavne i zakonske jednakosti pripadnika manjinskog naroda sa ostalim građanima (ovdje je valjda htjela reći s većinskim narodom!) postoji „čitav set zakonskih rešenja koja u skladu sa međunarodnim normama obezbeđuju sva standardna prava vezana za oblast ljudskih prava i prava nacionalnih manjina”. I na kraju „slag na torti” – Savović je istaknula da je i pre potpisivanja ovog dokumenta komunikacija njenog kabineta s predstavnicima hrvatske zajednice bila izuzetno živa i dinamična! Ako je i od „Gospode ministarke” mnogo je! Svi znamo da je uporno njezina postojanje hrvatske zajednice u SRJ, dapače niti prava Hrvata da budu nacionalna manjina i da je uporno odbijala sva nastojanja Hrvata iz Vojvodine da preko DSHV uspostave dijalog sa Saveznom vladom, i to u više navrata od kad traje njen mandat – njen kabinet se oglašavao mukom i tišinom! Da je Sporazum važan i za ostatak svijeta apsolutno ne vjerujem; da ne postoji nikakav svežanj dokumenata koji garantuje manjinska prava to pouzdano znam, ali da bi gđa Margita koja nam je došla iz Mađarske u Jugu trebala da ima više osjećaja za manjine u Vojvodini to sam siguran! Ali, ova Savezna vlada traje još koji dan, a smijem se kladiti u komplet Nušićevih djela da ta persona više neće biti gospoda ministarka. Adio Margit, adio bella, ispod šminke treba imati i obraza...

Žig

Predsjednik jedne svjetske velesile Bill Clinton mirno jaše prema drugom mandatu koji treba osvojiti na izborima u studenom nakon što je sporovoznim vlakom doputovao u Chicago da pobere nominaciju svoje Demokratske stranke praktično bez protukandidata jer je takav običaj. U pratnji supruge Hillary i kćerke Chelsea koja je narasla skoro do očeve visine, a i sve više sličijemu, ova američka obitelj vjerojatno neće napustiti Bijelu kuću još četiri godine tj. maksimalno. Tu je svakako pomogla odluka suda u Little Rocku koja je oslobodila svake

odgovornosti nekakve bankare koji su bili terećeni za mutne kredite u što je sve kao bila upletena i predsjednikova supruga, a politički protivnici tj. Republikanska stranka je to čekala kao poklon na tanjuru u predizbornoj kampanji. Njihov čovjek Bob Dole je odavna ratni invalid, stariji gospodin od 72 i bio bi najstariji izabrani predsjednik u povijesti s prvim mandatom i u mirnodobskim uvjetima, a to dakako neće proći u državi – kontinentu koji gaji kult mladosti i uspjeha. Clinton je ipak skrpio kakav-takav mir u Bosni, predstoje tj. već su započeti i kakvi-takvi izbori gdje će kao već na Balkanu svatko glasati za svoj entitet, što je svima jasno, a poslije će, kad dobije izbore, Clinton malo promijeniti i odluku o odlasku američkih trupa o Božiću iz Tuzle, koja je sada najmodernija baza u ovom kraju svijeta. A Alija nam veli veliku mudrost – Bosne će biti još hiljadu godina – ili je neće biti. Ja dodajem, al svedno triba pojačat borbu protiv terorizma što je i zaključak jednog od svjetskih skupova Clintonovog promotivnog karaktera. Samo bi još falilo da nakon Jeljcinove pobjede, mislim na njegovu osobu, dođe i pobjeda Boba Dolea, tj. njegove osobnosti! Siguran sam u to da dvije stotine obitelji koje vladaju Amerikom nisu glupe!

Žig

Izvjешteni smo u interviewu nekakvog roditelja Šilje da se sprema komad „Smrtonosna motoristika” Aleksandra Popovića s novim ansamblom Narodnog pozorišta – Nepszinhaz za konac listopada. E sad, to je sve lijepo i krasno ali dotični Šilja, a nije nikakav Diznijev junak već g. Slobodan Jovanović, trećerazredni beogradski redatelj, veli da zna da je naša Subotica jedan od gradova srpske Atine, mali Vavilon, da tu ima srpskog, mađarskog, rusinskog i slovačkog jezika i da je tu neko „sazvučje koje čudno deluje” a da su kao brdaninu sve ove ravnice neko čudo! Naravno g. Šilja nikada nije čuo da ovdje žive Hrvati i da Subotica baš nikad nije bila srpska Atina, a o Sparti da i ne govorimo. Biti će da je g. Šilja pomiješao lončice jer svaka čast i slovačkom i rusinskom jeziku, ali se ovdje baš ne govori nikako! Inače da imamo smrtonosne motoristike u Subotici, baš smo je imali dovoljno poslednjih godina, pa molim moju prijateljicu upraviteljicu Zsuzsanu Erdudac da razjasni ovom kosmopoliti neke stvari o Subotici i da ga malo ispuše od metropolitanske napuhanosti i sveznadarstva. Svaka

čast asfalterima i rimejku starih beogradskih predstava, ali kada ćemo imati prigodu vidjeti i neki komad našeg najvećeg subotičkog dramskog pisca Matije Poljakovića, recimo baš onaj „Niko i ništa”... A do daljnjeg mislim da stvarno ne želim biti replika somborsko-zrenjaninskih pozorištarija! Ako je već do rimejka, pod hitno treba dopuniti naziv subotičkog teatra, recimo ovako, Narodno pozorište – Népszínház – Hrvatsko narodno kazalište, jer se tako nakako zvalo i 1946. godine!

Žig

Kako su sve nogometne momčadi s teritorija ex-SFRJ, ispale u pretkolima iliti kvalifikacijama kupa UEFA, loptajući se usrid lita, kad je vrime samo za sinjsku alku i pogotke „u sridu”, moglo bi se kasti da su ovi vajni, srpski, hrvatski, slovenski itd. nogometaši u srazu s ostalim jadnicima iz Libanena, Moldavije, Estonije i Malte, pogodili „u ništa”! Gospodo koji vodite fudbalske i nogometne saveze urazumite se i shvatite da svaka od ovih novih država može imati samo **prvu ligu** od **deset** (najviše) klubova koji bi igrali četverokružno među sobom prvenstvo ili natjecanje (kako to već poodavno radi Austrija), a da su sve ostale momčadi **druga liga** i trebaju biti amateri i nikakve I. B lige i ostale gluposti! Nikakav **Spas** nas ne može spasiti od trećerazrednog loptanja, jer zapamtite – FIFU su osnovali 1904. Švicarska, Francuska, Belgija, Nizozemska, Španjolska i Švedska, dakle „sedam veličanstvenih” koji će dakako ujesen, na grijanim sjedalima i pod natkrivenim stadionima gledati mečeve u kojima će pod tuđim klupskim dresovima nastupati i Savićević, Boban, Mijatović, Šuker, Bokšić, da nabrojim samo najpoznatije legionare s ovih prostora u pozitivnoj konotaciji te riječi. A mlipo možemo u Mirgeš, tamo će gostovati Kaponja el Kelebija, pa će možda biti i lipičuška makar da pravdu više ne dili slavni sudac „na bicigli” g. Babijanović Geza. On će valjda po sto i prvi puta sprovoditi savezne i ostale izbore 3. studenog, kao vječiti predsjednik izborne komisije subotičke općine. I još kažu ljudi da sport i politika nemaju veze... hoću reći, da ne bude zabune, kaki fudbal el nogomet taki i izbori demokracija! Englesku travu triba šišati osamsto godina da bi bila engleska.

Milivoj Prčić

Gradonačelnikova isprika

Preoštra prosudba

Za naše političke (ne)prilike rijetko videnom gestom – javnim priznanjem vlastite greške – gradonačelnik Subotice, **József Kasza**, još jednom je potvrdio svoju istančanu političku maniru. On je proljetos u jednoj izjavi „preoštro ocijenio” novinarski rad dvije subotičke novinarkice, **Slavice Lakićević**, dopisnice Tanjuga i urednicu „Dana”, i **Aleksandre Menadžije**, zamjenice urednice tog lista. Naime, tada je ustvrdio da su njih dvije „preko svojih novina ratnohuškački pisale o Subotici”, što se, po njemu, naknadnim čitanjem i analizom pokazalo kao preoštra ocjena njihova rada. Stoga je našao za shodno da im javno uputi ispriku za ovaj svoj čin.

(k. c.)

Konferencija za tisak Saveza građana Subotice

Za drugu Suboticu

Na predstojeće izbore Savez građana Subotice, po svojoj osnovnoj koncepciji i programskim ciljevima, zalagat će se za jednu "dru" Suboticu. Za ravnopravniju, racionalniju i ljepšu, u kojoj će svaki građanin naći svoje, ne samo kao pasivni građanin i birač, već i kroz stalne kontakte sa zastupnicima koji će davati prijedloge i kritički pratiti rad njegovih zastupnika, ovakva formulacija mogla bi se prihvatiti iz onog što smo čuli na konferenciji za tisak, koja je održana 3. rujna.

SGS izlazi za sada samo na lokalne izbore, a očekivane izbore za Skupštinu Vojvodine i izbore za Savezne izbore ne namjeravaju kandidirati svoje kandidate, ali će podržati one koji imaju slične programe naglasio je predsjednik SGS-a Slavko Parać. Po njegovim mišljenjima realno je očekivati da će buduću lokalnu samoupravu zastupati tri grupacije, koje određuju, na neki način, i sedimentaciju grada: etnocentrične stranke, grupa centrističke i grupa partija lijeve orijentacije. Na taj način uspostavila bi se politička ravnoteža u Subotici, a put k njenoj demokratizaciji bi bio brži i bezbolniji. Na taj način bi u političkoj participaciji grada sudjelovao veći broj građana, što bi doprinijelo stvaranju bolnije svijesti o samim sebi, a u rukovođenju grada unijelo bi nove odnose i drugosadržaje.

Ovakvo predviđanje rezultata na budućim izborima temelji se, po predsjedniku Slavku Paraću, na analizama stanja iz prethodnih izbora, kada su „Golubovi Subotice” u prvom izbornom krugu dobili povjerenje od 27.000 građana. Problem je nastao u drugome krugu, kojem se nije dovoljno ozbiljno pristupilo, zbog čega se sada ne bi smjela ponoviti. Danas kada su nacionalne i druge tenzije popustile i kada je građanima stalo do istinskih sadržaja koji prevashodno dotičaju polje njihove egzistencije, ovakva orijentacija Saveza ima još veću važnost.

Za sada, kako se čulo, Savez građana Subotice još nije utvrdio s kim će izići u koaliciji na lokalne izbore, no izvjesno je da sa strankama s nacionalnim predznakom neće stvarati nikakve dogovore. Savez ostavlja otvorena vrata svim potencijalnim kandidatima koji žele na izbore izići kao neovisni kandidati; on im je spreman dati svu tehničku izbornu potporu, ukoliko prihvate program i ciljeve Saveza.

Savez građana Subotice je inicijator osnivanja Vojvodanske koalicije pod nazivom „Lista za Vojvodinu” u koju bi se uključile za sada Narodna seljačka stranka, Liga socijaldemokrata Vojvodine, Banatski forum iz Kikinde, Reformsko demokratska stranka Vojvodine i Liga za mir Pančevo. Tema koja ovu koaliciju okuplja je autonomna Vojvodina, bez separatne pozadine. Oni su za Vojvodinu koja bi u okviru Srbije i Jugoslavije na najbolji način zastupala svoje specifične interese i u potpunosti afirmirala njene vrednote.

Dopredsjednik Saveza Stevan Plestović, istaknuo je da će se u Subotici zalagati za veće i sadržajnije sudjelovanje sugrađana u lokalnoj samoupravi, za efikasniju i jeftiniju administraciju i za ljepši grad. Petar Doroslovački, tajnik SGS-a, u ime Izvršnog odbora iznio je da će se oformiti tri savjeta Saveza: savjet za ekonomsku logiku, savjet za demokratizaciju javnog i političkog života i savjet za viši kvalitet življenja. Dušan Torbica, glasnogovornik SGS-a, prisutnima je podijelio radnu verziju programskog letka u kojem stoji da se SGS zalaže za: „Grad suživota, grad ravnopravnosti, grad izvozne privrede, grad jake poljoprivrede, grad finansijske infrastrukture, grad poštenog rada, grad zaposlenih, gradski grad, grad obrazovanja, grad kulture, grad zdravlja, grad sigurnosti, grad komunikacija, grad racionalne administracije, grad solidarnosti, grad ekologije, grad komunalne kulture, grad Palića, grad političke kulture. (v. s.)

Promocija „Povelja...” u Somboru

Dragocjeni prinos lokalnoj povijesti

U utorak, 27. kolovoza, u Velikoj dvorani Somborske Gradske kuće, održana je promocija knjige našeg sugrađanina mr Slave Bačića „Povelje slobodnih kraljevskih gradova Sombora, Novog Sada i Subotice”. Na promociji, koju su skupa organizirali Kulturno-prosvjetna zajednica Sombora i Gradska biblioteka „Karlo Bilicki”, su govorili književni povjesničar Radivoj Stokanov, Milan Vojnović, sociolog i glasnogovornik Sombora, Radivoj Čurčić, povjesničar, te

autor Bačić. Oni su, svaki sa stajališta svoje znanosti, u uvodnim izlaganjima iznijeli visoke ocjene vrijednosti „ove interdisciplinarnne studije”, prije svega ukazujući na njenu pristupačnost običnom čitatelju premda je pisana sukladno svim znanstvenim zahtjevima. Gotovo su jednoglasno ustvrdili da će Bačićeva studija, zahvaljujući kvalitetnom rasvjetljavanju ovoga „malo obrađivanog perioda istorije”, biti nezabavljivo štivo za svako buduće ozbiljnije istraživanje povijesti ova tri Bačka grada.

Sam je, pak, Bačić u kratkim i općim naznakama protumačio pojam slobodnog kraljevskog grada te ukazao na bitne povlastice koje su iz toga statusa proizlazile. Izuzetno uspješnu promociju pratilo je šesdesetak zainteresiranih građana Sombora.

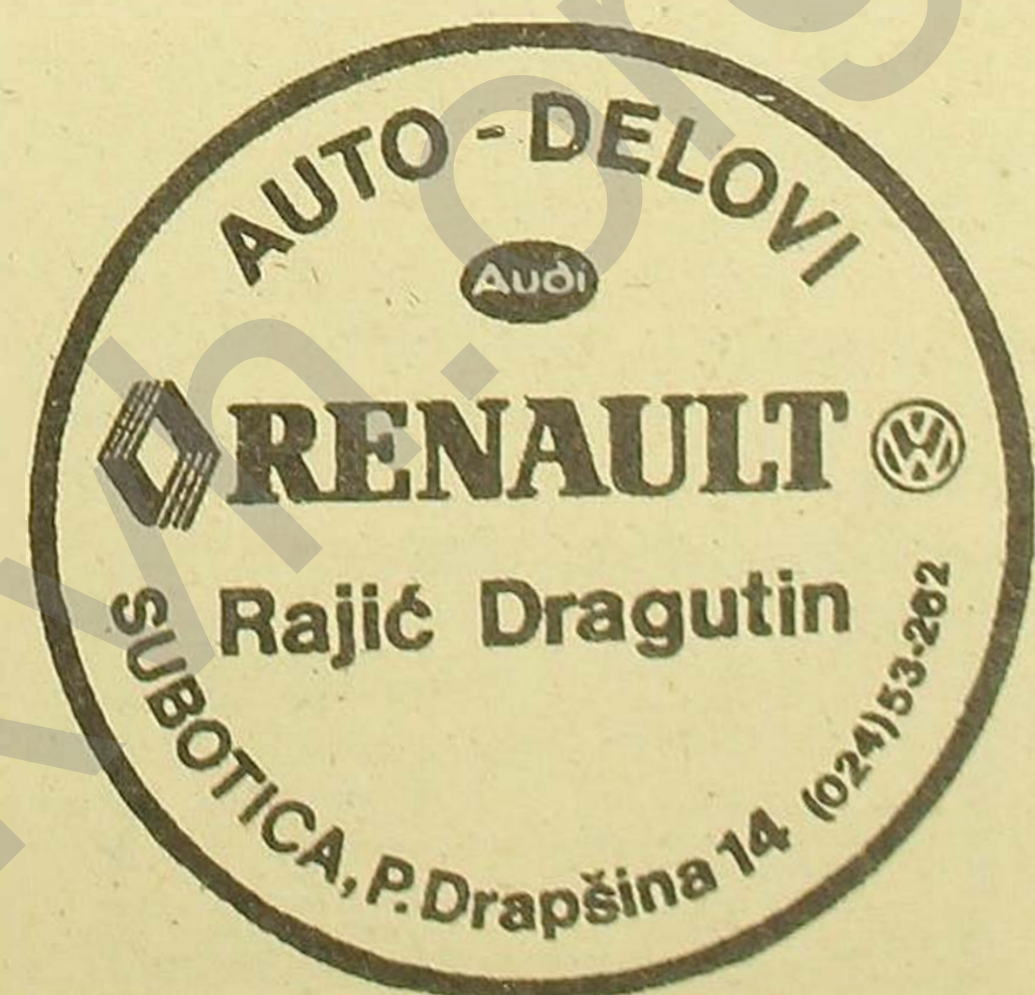
(t. ž.)

Orgulje ponovno sviraju

U subotu, 31. kolovoza u katedrali sv. Terezije Avilske, svečanim kolaudacionim koncertom predate su na uporabu javnosti orgulje koje su godinu dana bile na popravci i obnovi. Subotički biskup msgr. János Pénzes, na početku je pozdravio prisutne. Nakon toga, katedralni župnik Stjepan Beretić je ukratko iznio povijest ovih orgulja. Uslijedio je sam čin njihovog blagoslova. Kao regens chori Josip Mioč upoznao je prisutne s nekim njihovim odlikama. Brojnoj publici prigodnim riječima obratio se i gradonačelnik József Kasza. U svom govoru istaknuo je da ova lokalna samouprava ne može ispraviti sve greške ranijeg sistema, ali se trudi učiniti što može. Treba reći da je ovaj veliki projekt najvećim dijelom financirala lokalna gradska samouprava, kao i subotička crkva. Kolaudacioni koncert otvorio je student orgulja Alen Kopunović Legetin, Vidakovićevom „Fantazijom i fugom u f molu”. Kao gost koji se u ovakvim prigodama uvijek poziva, nastupio je prof. Andrija Galun iz Beograda. Profesor orgulja na Akademiji u Beogradu i Novom Sadu, Galun je nakon završetka muzičkih studija u rodnom gradu, studije nastavio u Veneciji i Sienni. Vraća se u Beograd i postaje profesorom kompozicije a kasnije otvara i Odsjek za orgulje na Muzičkoj akademiji u Beogradu i Novom Sadu. U njegovoj izvedbi čuli smo skladbe Bacha, Liszta, Bonneta, Alaina te Michella.

Orgulje naše katedrale izradila je prije 102 godine tvrtka „Angster” iz Pečuha, za vrijeme župnika Matije Mamužića, gradonačelnika Lazara Mamužića te regensa chori i direktora Muzičke škole Ferenc Gála. Posljednja obnova izvršena je 1973. godine za 200 obljetnicu katedrale. Mađarska tvrtka „Pécsi orgonaépítő manufaktura KFT”, koja je nasljednik tvrtke „Angster”, obnovila je i popravila naše orgulje. One su tromanualne, mehaničkog sustava i labijalne, po zvuku kasno romantičke. Orgulje su vanserijske, napravljene u crkvene svrhe, dakle prema namjeni nisu koncertne. Imaju trideset registara i 1755 svirala.

Nela Skenderović

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

Tel: 024 / 35-174

Sonja Marinkovića 31

MIX
SUBOTICA

Dr Ljudevit Vojnić Tunić, predsednik saveta za poljoprivredu SO Subotica

PLJAČKA ZEMLJORADNIKA SE NASTAVLJA

- I ja sam zemljoradnik i mene pljačkaju, i meni zagorčavaju život
- Zemljoradnik će dobro razmisliti da li će svoje proizvode prodati bez unapred utvrđenih uslova
- Zemljoradnika treba osloboditi od plaćanja svih dažbina tri godine unapred

Ostalo je još da neki otkupljivači ovogodišnjeg roda pšenice zemljoradnicima isplate treću ratu, pa da se sa priče o žetvi pređe na priču o narednoj setvi. Istine radi, treba istaći da se još dugo neće prestati pričati o rezultatima ovogodišnje žetve, a posebno o pljački prilikom otkupa, a već su naveliko počele pričati kako će ovogodišnja setva biti mnogo lakša i kvalitetnija, pa samim tim i obimnija, a da se ne znaju uslovi ugovaranja a kamoli uslovi realizacije naredne žetve pšenice.

Na osnovu Informacije o žetvi strnih useva na teritoriji Opštine Subotica u 1996. godini sada se sa sigurnošću zaključuje da je pšenicom na privatnom sektoru bilo zasejano 9250 ha i da je prosečni prinos bio 2,2 t/ha, a na društvenom sektoru prosečan prinos sa zasejanih 6446 ha iznosio je 2,9 t/ha, što znači da je na području subotičke opštine rod pšenice težak ukupno 39.150 tona.

U 54. broju „Žig“ je objavio informaciju u vezi pljačke zemljoradnika prilikom otkupa pšenice. U želji da se sazna nešto više o tome, kao i o tome dokle se stiglo u zahtevima zemljoradnika za nadoknadu otegot, razgovarali smo sa Dr. Ljudevitom Vojnić Tunićem, predsednikom Saveta za poljoprivredu SO Subotica, predsednikom Podružnice Narodne seljačke stranke u Subotici i odbornikom SO Subotica sa liste NSS.

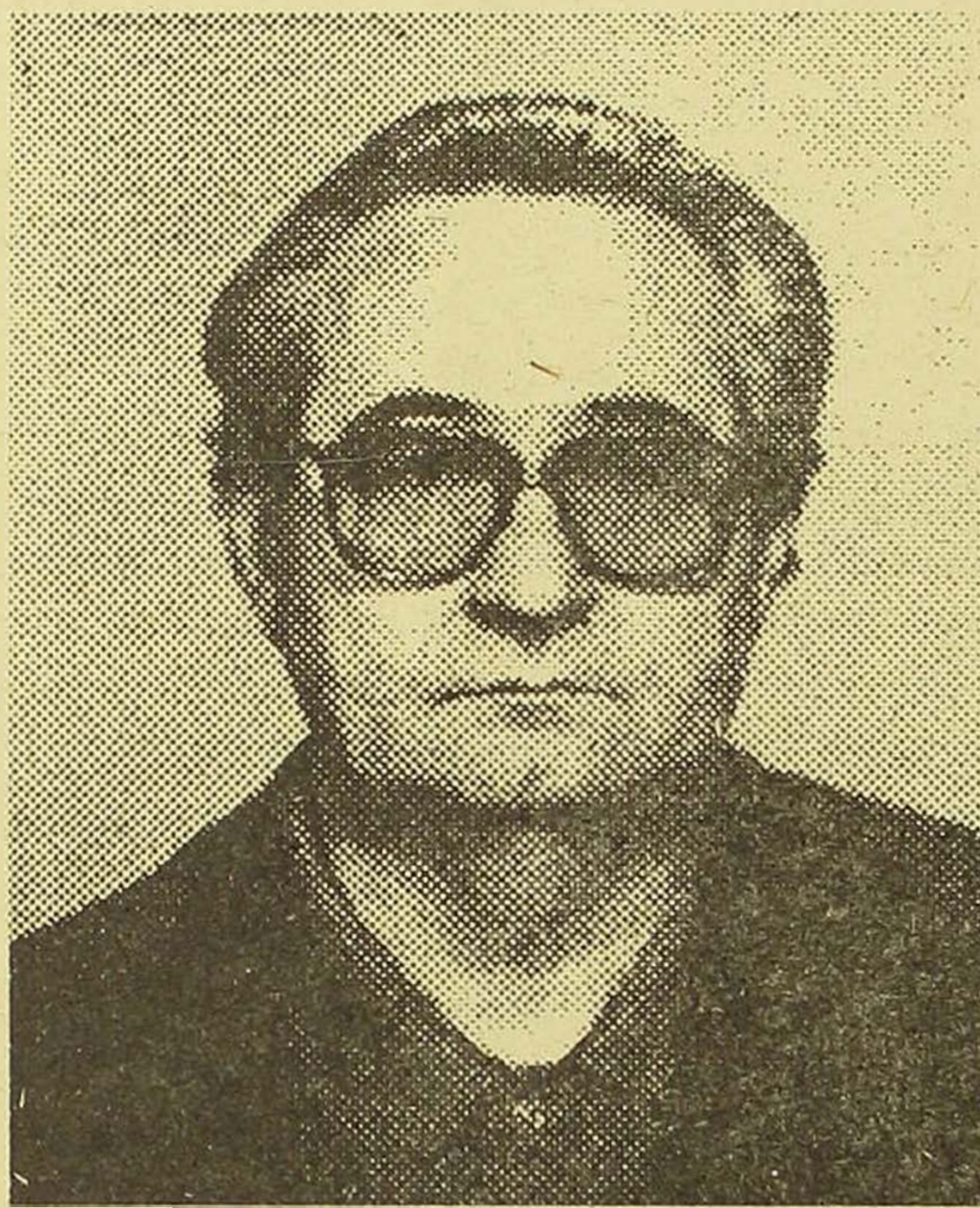
Vi ste po profesiji lekar, a poznati ste borac za ostvarivanje boljitka za zemljoradnike. Otkuda to?

Lj. V. T.: Ja jesam po profesiji lekar i to sada u penziji, ali moja borba se nije sastojala samo u obezbeđivanju zdravlja nego i zalaganju za ukupnu dobrobit Žednika, sela u kojem sam se rodio, u kojem sam kao lekar radio, u kojem sam stalno živio. Pa i ja sam poljoprivredni proizvođač, i mene pljačkaju, i meni zagorčavaju život. Sve je to razlog što nisam osato da radim samo u svojoj profesiji, nego sam se prihvatio da se i političkim putem zalažem za dobrobit sela, za zemljoradnika.

Podružnica NSS u Subotici je pokretala i stajala na čelu više protestnih akcija zemljoradnika, a 31. jula 1996. godine je najotvorenije pokrenula pitanje obeštećenja zemljoradnika za pljačku prilikom otkupa pšenice, ovogodišnjeg roda. Recite nam dokle se stiglo?

Lj. V. T.: To pitanje nije pokrenula Podružnica NSS u Subotici, već su to pitanje pokrenuli svi opljačkani zemljoradnici, a Izvršni odbor Podružnice NSS u Subotici je samo inicirao sastanak zemljoradnika na koji su pozvani i predstavnici Saveza građana Subotice, Lige socijaldemokrata

Vojvodine, Nezavisnog sindikata zemljoradnika Srbije i drugi (koji se nisu odazvali), a pozivu se nije odazvala niti „Fidelinka“, koja je načinom otkupa i izazvala revolt zemljoradnika. Na tom skupu izabrani zemljoradnici su 9. avgusta bili u „Fidelinki“ i razgovarali sa direktorom ove renomirane organizacije i prihvatili zaključak da se od strane oformljenog stručnog radnog tela izradi materijal u vezi enormnog skidanja na uštrb kvaliteta (hektolitarska težina, vlaga, primeše), te da se nađe najbolje rešenje za mogućnost nadoknade previše oduzetog, kao i načinu isplate te nadoknade. Nažalost, za sada je sve ostalo bez rezultata. Nikakav

Dr Ljudevit Vojnić Tunić

zvaničan dokument nije sačinjen, a o mogućnosti nadoknade se izgleda u „Fidelinki“ i ne pomišlja. Naročito je mnogo skidano na račun primeše, čak i do 26,8 %, a čujem ima slučajeva da se skidalo i više. Ne sumnja se u stručnost zaposlenih u institucijama koje su vršili uzimanje uzoraka i samu analizu uzorka, nego je neprihvatljivo da se tzv. bele primeše odbijaju u takvom procentu. Zna se da je to sitno i lomljeno zrno pšenice koje se višestruko može iskoristiti, a prerađivaču donosi veliku dobit. E, to je jedan od vidova pljačke. Koliko mi je poznato tako se nije radilo u Bajmoku, Senti, Kanjiži..., ali u „Fidelinki“ jeste. Zemljoradnici su spremni da priznaju 20% odbitaka od ukupnog iznosa odbitaka, a da se 80 % odbitaka nadoknadi. Ukoliko im se opljačkano ne isplati, neće stati samo na ovom vidu protesta. A za ubuduće, zemljoradnik će dobro razmisliti da li će dati svoje proizvode bez da unapred, pre nego što pređe preko vage, zna koliko će dobiti za svoj proizvod.

Život u otrcanim uslovima

Već je otrcano govoriti da je poljoprivreda iznela teret (nepravednih) sankcija; da je ranije, pre uvedenih sankcija već podnosila teret rata (u kojem Jugoslavija nije

učestvovala); da podnosi teret nerada privrede, da je jedina neprekidno u poslednjih 5-6 godina radila samo fabrika pod vedrim nebom, a da joj se za uzvrat pomagalo samo rečima, a odmagalo stalnim uzimanjem bilo u vidu niskih otkupnih cena, neadekvatnim paritetima, poreskom politikom; da su zemljoradnici neštrajkači, a da još uvek mogu da trpe. Šta bi po Vama pomoglo zemljoradniku da se otrgne od takve neimaštine?

Lj. V. T.: Zemljoradnici su praktično kreditirali državu, a za ulaganje u novi proizvodni ciklus su koristili vlastite rezerve - kojih više nema. Zemljoradnik više nije u mogućnosti sam obnavljati svoje domaćinstvo. Zemlja je do te mere iscrpljena da se pod ovakvim uslovima ne može govoriti o nekim ozbiljnijim prinosima. Poljoprivredna mehanizacija je stara, dotrajala, rezervni delovi su skupi a i nema ih. O nabavci nove mehanizacije se ne može niti pomišljati. Redukovana obrada je dala vidne negativne rezultate. Dalje se ovako ne može.

Država je raznim merama pristupila sanaciji društvenog sektora poljoprivrede - mada društveni sektor i od ranije uživa dosta privilegija. Pariteti su najbitniji. Oni treba da su stimulatívni za proizvodnju i da su dugoročni. Zemljoradnika treba osloboditi od svih dažbina tri godine unapred, a brisati mu obaveze dve godine unazad (misli se na poreske obaveze). Zaštitne cene treba da pokrivaju troškove proizvodnje, a otkupne cene treba da obezbede dobit da zemljoradnik može zasnovati novu proizvodnju.

Zemljoradniku se ne pomaže tako da mu se pšenica obračuna i plati tako kako je to urađeno, a da cena merkantilne pšenice početkom septembra na novosadskoj Produktnoj berzi bude 1,17 dinara za kilogram.

Mr Ivan Rudinski

Hleb se plaća izrazito skupo

Potrošači plaćaju skup hleb, a proizvođači pšenice su nezadovoljni cenom koju su dobili za predatu pšenicu. Ovo je računom dokazao zemljoradnik Petar Dulić.

Kako?

Od 100 kg pšenice dobije se oko 70 kg brašna, a od 70 kg brašna dobije se oko 90 kg hleba. To je 130 vekni od 700 gr. Cena jedne vekne hleba je 2,80 dinara. Za 130 vekni dobije se 364 dinara. Proizvođač pšenice je dobio 90 dinara, a mlinar i pekar („Fidelinka“) 274 dinara. Proizvođač pšenice je u ukupnom iznosu dobio manje od 25%. To je dokaz da potrošač plaća izrazito skup hleb.

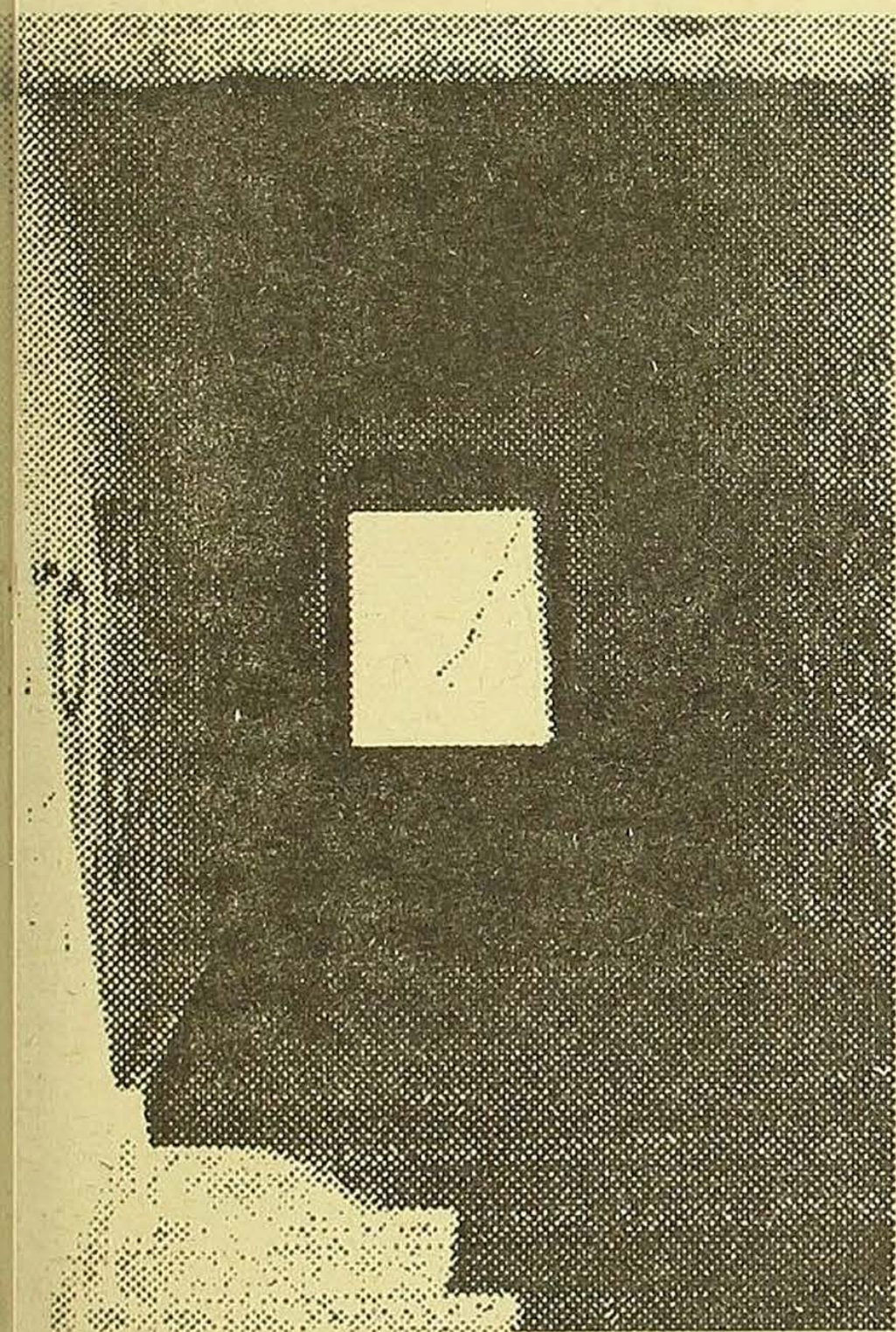
Prema tome, vi koji kupujete hleb (ne pečete ga sami) nemojte biti ljuti na proizvođača pšenice, jer vam on ništa ne može pomoći, njega su sa cenom pšenice z a k l a l i.

Mr. Ivan Rudinski

MIKI samostalna vodoinstalaterska radnja	da sve tebe kaže treba	
	Šarčević Miroslav vodoinstalatser	
Primamo sve radove na vodovodnim instalacijama kao i održavanje istih... po zahtevu stranke od 8,00-18,00 časova	Kontaktirajte: Tel: 024/ 31-888 Matka Vukovića 4 24000 Subotica	

Robovi škole

Stigao je rujan. Točnije prvi rujan. Namraženiji dan u svijetu osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. Početak škole. U životu svakog mladog čovjeka postoje dvije etape, djetinjstvo i školstvo, nažalost ono prvo je znatno kraće. S navršenih sedam ili osam do deset godina, dijete se upućuje na dugogodišnji proces adaptacije u društvo, popularnije nazvan osnovnim obrazovanjem. Bezbrizne dane igranja zamjenjuju dnevni obveza i briga kako svladati svake zadatke i preživjeti do ljetnjeg raspusta. Sva je sreća da djeca namaju toliko izvornu moć rasuđivanja, te nisu sposobna previše razmišljaju unaprijed. Jer, kada im neko, prvog dana, na ulazu u školsko dvorište rekao da će u raznoraznim sličnim situacijama ostvariti dobar deo svog života, mnogi od njih sigurno ne bi ni kročili

na ulazu. Ovako, kao i uvijek, sve ide na privatnu stranu. Podmićivanja sa skupocanim poklonima, igračkama i slasticama, i stvar je riješena. Stižu nam prvaci. Nove žrtve.

Čitajući ovaj tekst, neko bi mogao pomisliti da sam protiv školovanja i obrazovanja. I najmanje. Pa i sam sam već protratio najljepše godine vlastitog života (čitaj 22) u tim etapama obrazovanja, ali nije uopće u tom problem. Problem je u sistemu školovanja. Obrazovanje je nešto najljepše na svijetu, stjecanje znanja i prenošenje istog izdvojilo nas je od evolutivnih partnera, i kao takve odvojilo nas u najsavršniju vrstu koja hoda planetom. Današnje školstvo, nažalost, ide obrnutim smjerom.

Počevši od metoda rada, preobimnog gradiva, gusto nakrcanog nedjeljnog gradiva, dodatnih sati raznoraznih odradivanja i slično.

Svoju „agresorsku” tezu branim samo jednom konstatacijom u vidu ilustrativnog primjera. Svrha cjelokupnog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja je da se djeca bolje pripreme za studije, na visokim i stručnim školama. San svakog roditelja je, kada

prvi dan dovede svoju nadu u školu, da će jednog lijepog dana moći svima pričati o fakultetskoj diplomi istog ili iste. Procenualno gledano, malo je onih koji dočekaju i dožive spomenutu hvalu. Postavlja se pitanje zašto?

Pošto apsolutni odgovor ne postoji u demokratskom društvu, pokušaću da dam svoju verziju rješenja dugogodišnje misterije zvane obrazovanje. S obzirom da sam sve etape prošao s uspjehom, smatram se kompletnim...

Problem broj jedan leži u gradivu. Od prvog razreda djeca su primorana učiti masu podataka koja im ama baš nikada neće biti potrebne u životu. Zgusnute programske jedinice pritom traže i vremena da bi se more tih nepotrebština i izložile na satovima. Tu dolazi do problema broj dva. Višak dnevnih satova dovodi do totalne prebukiranosti nedjeljnog rasporeda satova, gdje se dolazi do fantastične cifre od tridesetak i više satova nedjeljne nastave. Problem broj tri koji svake godine postaje sve ozbiljniji javlja se u vidu prijemora. Djeca su nam konstantno iscrpljena, torbetine prepune preteških knjiga koje se često ni ne otvore na za njih predviđenom satu, masa svakodnevnih satova, raznorazne dopunske obveze i – djeca nam jednostavno padaju od prijemora. O morima domaćih i dopunskih zadaća da i ne govorimo, One su sastavni deo stihije koja nam tijekom školske godine nosi djecu prema samoj pučini akutnih problema. Problem broj četiri su sami roditelji, koji gotovo masovno, veoma ravnodušno gledaju da spomenute probleme riješe uz infraziranu besmislicu „neće im biti ništa, i mi smo to prošli, pa nam ništa ne fali”. Druga su to vremena bila – nisu ličila ni malo na ova atomska. Posljednji, čini mi se i najveći problem je nastavni kadar. U sveopćoj krizi školstva, besparice i nemaštine, gdje su štrajkovi postali sastavni dio godišnjeg rasporeda, nije ni čudo da svi iole sposobniji bježe, glavom bez obzira iz prosvjete. I što ostaje...

Masa nezadovoljnika u ulogama učitelja, nastavnika i profesora, koji namršteni dolaze na posao i ne rijetko ispoljavaju svoj bijes na djeci. Ne tuku ih naravno, niti muče neljudskim metodama kao u starim vremenima, ipak su ovo kasne devedesete. Danas su u modi suvremene metode. Glomazna lektira, mamutske zadaće koje često ni konzilijumi roditelja, prijatelja i komšija ne mogu zajedno riješiti posve točno, gomile iznenadnih kontrolnih i povrha svega rafalna ispitivanja pod najstrožijim kriterijumima. Ropstvo živi...

I što na kraju ovog tračka surove istine poručiti gomili đaka, učenika i studenata, svim knjiškim mučenicima ovog školskog sistema. Nažalost ništa. Djecu i mlade ionako niko nikada i ne sluša. Oni su zato i izmišljeni da bi slušali starije. Na kraju krajeva, i stariji su prošli sve faze obrazovanja i „ništa im nije falilo”. Živjeli robovi škole!!!

Petar Ganimed

Pravnički kutak

Pravobranilaštvo, tužilaštvo i ombudsman (II.)

Za razliku od javnog tužitelja, javnog pravobranitelja i nekadanjeg društvenog pravobranitelja samoupravljanja, ombudsman (a ne obduzman ili obudzman, pa čak ni ne ombudsmen – posljednje je pod utjecajem engleskog jezika) u ime parlamenta vrši nadzor nad primenom zakona i praktički isključivo štiti individualna prava građana koja krše prevashodno upravni organi (policija, zatvorska administracija, vojni organi, poreski organi...), drugi državni organi (sudovi, tužilaštva itd.) i javne službe (socijalno staranje, zdravstveno osiguranje isl). On je, zapravo, komesar zakonodavnog tijela (skupštine) koji istražuje pritužbe građana zbog kršenja ljudskih prava.

Najčešće se ombudsmanska zaštita ljudskih prava odnosi na različite slučajeve nezakonitog, nepravičnog i necelishodnog rada uprave kada zaštita nije osigurana na drugi način.

Druge temeljne karakteristike njegovog rada su stroga politička neutralnost (uglavnom su to, zbog razvijenog osjećaja za nepristranost, istaknute bivše sudije na koje se strogo isključuje bilo kakav politički pristisak, pa čak i odnosu na parlament koji ne smije izdavati nikakve naloge o načinu postupanja u kakvom konkretnom slučaju) i povjerenje javnosti u lični autoritet ombudsmana (on uglavnom ne odlučuje, već samo upućuje preporuke i obraća se javnosti – a na taj način se državnim strukturama može suprotstaviti samo osoba sa izuzetnim autoritetom, koji pretpostavlja nezavisnost, neutralnost i nepristranost).

No, važno je istaći da kod ombudsmana naglasak nije na težim povredama zakonitosti (zaštita od toga je u svim pravnim sistemima manje-više osigurana), već na sitnijim ili krupnijim nepravdama koje uprava nanosi građanima (npr. drskost činovnika, pritužbe na spor postupak, prouzrokovanje suvišnih troškova, neizvršenje pravomoćnih odluka i sl.).

Ombudsman je švedska riječ koja znači povjerenik, predstavnik, komesar i sl., i za nju u hrvatskom i srpskom, kao i u većini drugih jezika, ne postoji adekvatan prijevod (možda bi naziv pravobranitelj građana odgovarao njegovoj suštini?), pa se u nas, kao i opet u većini država, najčešće koristi izvorni naziv.

Ombudsman je nastao u švedskoj početkom prošlog stoljeća (!), odakle se najprije raširio po skandinavskim državama, a pedesetih i šezdesetih godina ovog stoljeća dolazi do njegove ekspanzije po zapadnim zemljama. U Hrvatskoj je ova ustanova uvedena 1990. godine pod nazivom pučki pravobranitelj; ombudsman postoji i u Sloveniji, Daytonskim sporazumom je predviđen i u BiH, dok u SRJ još uvijek ne postoji.

Polazeći od činjenice da ombudsman svojim djelovanjem poboljšava kvalitetu djelovanja administracije, te pomaže parlamentu u nadziranju birokartije, zastupnici ideje ombudsmana često ističu da je on nezavisan arbitar između pojedinca i vlasti, ili, simbolički kazano, posrednik između čovjeka i Levijatana!

(j. š.)

Slaven Bačić: „Povelje slobodnih kraljevskih gradova...” (XIII.)

Propisi o kolonizaciji

Subotička povelja sadrži dve grupe odredaba o kolonizaciji, koje su nastale kao izraz specifičnih uslova u kojima se grad uspeo izboriti za elibertaciju.

1. **Maria Theresiopolis** je imao obavezu da poveća broj zanatlija, koji su mogli biti isključivo rimokatoličke veroispovesti. U tom cilju grad je bio dužan takvim licima besplatno dodeliti zemljište van grada kao i pozajmiti iz gradske blagajne novac potreban za izgradnju kuća.

Zanatlije su bile **conditio sine qua non** bržeg urbanog razvoja, što je bilo posebno aktuelno za Suboticu, u kojoj su veliku većinu stanovnika činili poljoprivrednici. Besplatnu dodelu zemljišta zanatlijama je tokom intenzivnih nastojanja grada za oslobođenjem Namesničko veće predložilo 1777. godine, što je Magistrat trgovišta Sent Marija i prihvatio. No zanimljivo je opet pitanje konfesionalne pripadnosti novih zanatlija. Slični propisi su za Sent Mariju bili doneti i tokom četrdesetih godina XVIII veka, ali oni nisu sprovedeni jer je, prema jednom popisu stanovništva iz 1765. godine, većinu doseljenika u Subotici činilo baš pravoslavno stanovništvo.

2. Kao feudalni vlastelin, grad je bio dužan o sopstvenom trošku, koncentrišući stanovništvo sa okolnih salaša, oformiti sela na pustarama Čantavir i Bajmok... do završetka kolonizacije, stanovnici Subotice

su bili obavezni davati preprege županijskim službenicima.

Namere centralnih vlasti da, u cilju olakšanja putovanja vojske ušore salaše duž glavnih puteva u okolini Subotice, datiraju iz 1763. godine. Tokom vremena pored Bajmoka i Čantavira, kao moguća rešenja su se pojavljivale još i pustare Ludoš, Pačir, Horgoš i Tompa, ali je konačno 1778. godine odlučeno da to budu Bajmok i Čantavir. Istom prilikom je, i pored protivljenja zastupnika Sent Marije, odlučeno i o stavljanju budućih sela Čantavira i Bajmoka pod županijsku jurisdikciju. Kako je Bačko-bodroška županija ovo postavila kao uslov da se više neće protiviti oslobođenju grada, suprotstavljanje Sent Marije nije ni imalo izgleda za uspeh. Zato ovo rešenje nepovoljno za grad, treba posmatrati u svetlu brojnih kompromisa koji su se morali sklapati u borbi za oslobođenje od županijske vlasti.

Ušoravanje na bajmočkoj pustari je bilo započeto još davno pre elibertacije – 1770. godine, a završeno je 1785. godine. Formiranje naselja Čantavira trajalo od 1780. do 1785. godine. Kada su ova naselja iznova oformljena (postojala su pre turskih osvajanja), formalno su ostala u okviru gradske teritorije, a stvarno su bila pod županijskom jurisdikcijom.

Kraj

Dodjela priznanja PRO URBE

Subotica 1996.

Skupština opštine na svječanosti sjednici povodom dana grada uručila je priznanja značajnim sugrađanima.

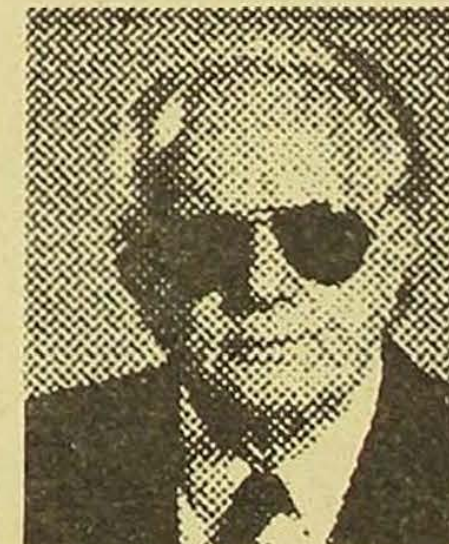
Bela Duranci je rođen u Baču 5. srpnja 1931. godine. U Subotici pohađa gimnaziju, gdje i maturira 1950. godine. Povijest umjetnosti završava na Filozofskom fakultetu u Beogradu.

Zoran Kalinić je rođen u Subotici 20. srpnja 1958. godine. Stolnim tenisom se počeo baviti 1970., što traje do danas. Bio je prvak svijeta, prvak Europe i tri puta balkanski šampion.

Rita Kinka je rođena u Subotici 1962. godine, gdje završava Muzičku školu. S 15 godina upisuje Muzičku akademiju u Novom Sadu, post gradualne studije pohađa u Beogradu i Novom Sadu, a godinu dana uči glasovir u Juilyardu u New Yorku.

Lazar Merković je rođen u Subotici 14. lipnja 1926. godine, gdje pohađa osnovnu i građansku školu. 1941. godine zbog anti-fašističke djelatnosti biva izbačen iz škole, a kao aktivni suradnik Pokreta otpora biva uhićen 1943. godine, a vrijeme do kraja rata provodi i fašističkim zatvorima i logorima. Nakon rata, bavise novinarstvom, književnim radom, prevodilaštvom.

Kamerni zbor „Pro musica” je osnovan prosinca 1968. godine u Subotici. Te godine subotičak Muzička škola je obilježavala 100 godina postojanja, a koncert koji je održan u toku te proslave dao je ideju nekolicini pjevača da osnuje zbor. Među osnivačima

Upoznajmo Bibliju

Biblija je knjiga naša – moja i tvoja

Ponovimo sada još jednom činjenicu da je Crkva te svete spise Biblije smatrala riječju Božjom. Pripisivala ih je na poseban način Bogu, ne tajeći dakako da su u njoj sudjelovali s Bogom i ljudski autori, svetopisci. Stoga je u Bibliji uvijek osluškivala pozive Duha Svetoga, čitala je iz nje volju Božju. Odatle nam je nadasve očito koliko onda Biblija premašuje sve druge knjige, štoviše svu književnost svijeta. Ne samo da bez nje ne možemo pravo razumjeti svoju, osobito europsku kulturu i civilizaciju, **bez nje ne možemo ni razumjeti ni osmisliti ni ostvariti sami sebe.** Biblija je stoga **knjiga naša, nama napisana.** Dakako, ona to nije svakomu na isti način. Svojemu je **strancu napisana kao poziv, a nama, svojim poklonicima napisana je kao „knjiga života”,** kao priručnik životne mudrosti, putokaz k vječnoj sreći.

Kako ćemo rješavati biblijske probleme

Možda ćete mi prigovoriti da sam vješto izbjegao **pitanje biblijskih problema.** Nisam ih htio izbjeći nego – prvenstveno sam u ovom napisu bio zabavljen kako da s vama ostvarim prvi susret s Biblijom.

U vezi s biblijskim problemima želim istaći samo jedno. Za kršćanstvo je bitna **vjera u utjelovljenje Sina Božjega, Gospodina našega Isusa Krista.** Još prije, **po Bibliji, religija je prije silazna nego uzlazna.** Što želim time reći? Evo, za mnoge je religija tek mozgovno uspinjanje od stvorenoga k Nestvorenome, od uvjetovanog k Neuvjetova-

nome, od relativnog k Apsolutnome, od nas „ubogih” k Bogu. Mnogi tek tako – uzlazno – vrednuju i kršćanstvo te ga tako svode na neku naravnu, samo čovjekovu religiju, koja ide – od čovjeka k Bogu.

No kršćanstvo je prvenstveno **silazna religija,** ili od Boga k čovjeku. Po Bibliji, Bog se sagnuo k čovjeku, zaigrao je u njegovoj povijesti. Prišao je k njemu kao njegov Tvorac, Suradnik, Ostvaritelj i Cilj. Djelima se očitovao prisutnim u ljudskoj povijesti, bliskim našim sudbinama. No još više! Bog je u svom Sinu utjelovljenom, u Isusu Kristu, čudesno iznenadio čovjeka. Sišao je k nama i postao naš Emanuel, to jest „Sa-nama-bog” kako ga je prorokovao prorok Izaija (Iz 7,14 == Mt 1,23).

I baš to što Grcima bijaše ludost a Židovima sablazan da naime Bog postade čovjekom, nama – njegovim spašenicima – to je mudrost po kojoj se spašavamo – (1 Kor 1,23-24). A Bog uvijek sebi dosljedno djeluje i njegov postupak, uvijek inkarnacijski, nerijetko ostavlja čovjeka u zabuni. Tako biva i u Svetom pismu. I to Bog često nastupa, za nas, odveć ljudski, a premalo božanski. Često se prilagođuje čovjekovoj sporosti, čak i otporu i laganom – Božjom pedagogijom – privodi da se konačno Bog i čovjek shvate i prihvate te u suradnji ostvare Božji svijet. To nas uvodi ne samo u shvaćanje Pisma nego i u shvaćanje Boga kakav on u sebi jest. A tim bi bio dan i opći teološki odgovor na sve, možemo reći, probleme Svetog pisma.

Bonaventura Duda

LIJEPO JE BITI SUBOTIČANIN

(nastavak sa str. 1)

Mi smo građani ove zemlje, ali se ne lašimo osuđivanja pogrešnih odluka, čak ni onda kada zbog toga bivamo proglašavani neprijateljima. Mi smo pružili primjer uspješnog suživota različiti naroda, uzajamnog razumijevanja i prihvatanja čak i u takvim situacijama kada su to drugi smatrali nemogućim. Hrabro smo se uspostavili u bijanju i razaranju, odvažno smo ustali u branu mira. Pohvalama se nismo nadali, jer smo štitili samo ono što predstavlja bit ove Subotice, životno poimanje njenih građana. Čak kada je mirovna politika izrasla u komodni trend Srbije nitko u Subotici ne puca riječi izvinjenja premda bi smo to i pravom očekivali.

To stoga jer se potvrdilo da je pravo bilo na našoj strani. Mi smo već 1991. godine imali i glasno govorili da je besmisleno ratovati, ubijati, uništavati. Nacionalističke ambicije su uzele danak u životima stotine tisuća ljudskih žrtava. Mi smo bili i pravu kada smo u vrijeme višegodišnje neimaštine i ratne ugroženosti istrajali pri uvjerenju da se krajem 20. stoljeća problemi i konflikti mogu i smiju rješavati samo dijalogom. Naša je zemlja bila pogođena međunarodnom ekonomskom blokadom. Nama je, međutim, teže podnošljiva unutrašnja blokada. Nismo dozvolili da nas preprekama podmetanja i nipodaštavanja odvrate od borbe za odabrane ciljeve, jer smo znali da je to ono što naši građani očekuju od nas.

Svijet je izopćio našu zemlju, a zemlja je pak izopćila Suboticu. Ali svijet nije izopćio ovaj grad. Čak i u najtežim vremenima mi smo naišli na prijatelje, na bratске gradove, umjetnike i političare koji su bili dovoljno odvažni da nam dođu u pomoć, hoteci upoznati Suboticu i njene žitelje. Tradicija našeg vjekovnog suživota služila im je kao primjer. Budno oko Europe nas je štitilo od ratnih huškača. Sada možda već možemo reći da je ono najteže iza nas.

Zatim je gradonačelnik u kraćim crtama gradonačelnik predočio sve postignute rezultate rada lokalne samouprave u proteklom periodu, te nastavio:

– Poštovani, sugrađani! Zahvaljujem vam što ste i u ovo zlo doba ostali dostojni prema sebi i gradu Subotici. Znamo mi da vam je život opterećen egzistencijalnim borbama, ali neka nam kao utjeha posluži to da se naša briga odnosi na življenje a ne na puko preživljavanje. Na nama je da gradimo, obnavljamo i uljepšavamo, a ne moramo otklanjati ruševine (...) Lokalna samouprava je i do sada nastojala okupiti sve ljude voljne da djeluju pravcem uzdizanja grada i općine. To želimo i dalje, jer smo samo u neraskidivom jedinstvu uspijevali, i uspijevamo i danas, suprotstaviti se onima koji su radili suprotno interesima Subotice, slijepi za budućnost, prikovanu u prošlost.

Časno služimo sve koji reprezentuju demokratske i progresivne interese, bilo unutar općine bilo izvan njenih medija.

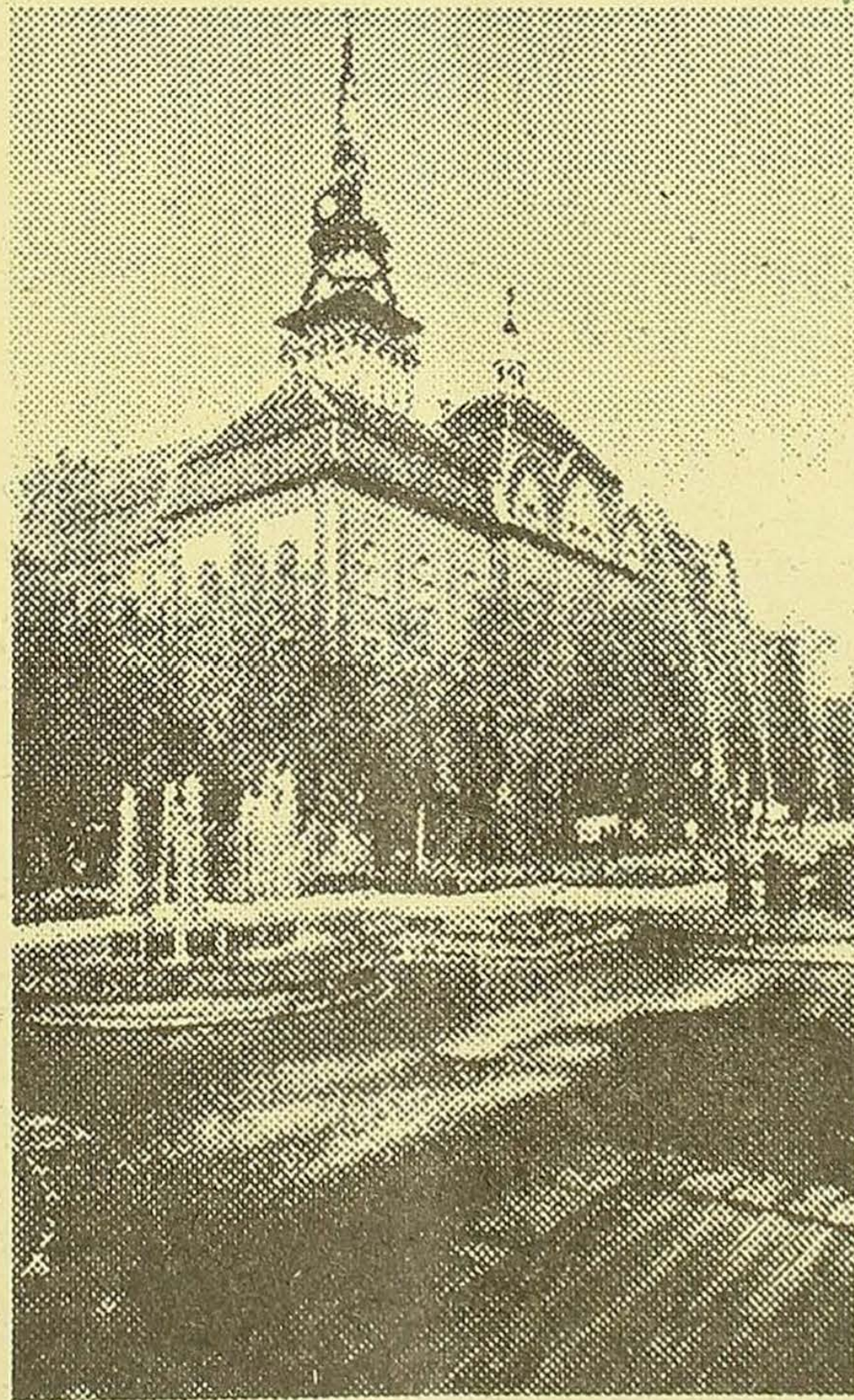
Dobitnici zvanja „Počasni građanin općine Subotice

Dr. Vasa Isakov, rođen u Subotici 16. veljače 1936. godine u poljodjelskoj obitelji. Osnovnu školu, četiri razreda gimnazije i malu maturu, a potom i srednju poljoprivrednu školu završio je u Subotici.

Poljoprivredni fakultet općeg smjera završava u Novom Sadu 1961. godine, a doktorsku dizertaciju, koju radi bez prethodno urađen magistarskog rada i to zahvaljujući tome što je imao dovoljno objavljenih znanstvenih radova, brani na istom fakultetu 1975. godine. Zapošljava se u Subotici, najpre u ZZ „7. jul“, a potom u Agrokombinatu „Subotica“, gdje i danas radi, osobito na razvoju svinjarstva.

Istrajat ćemo na tome i dalje. Gradski čelnici, jednako kao i vi, znaju, da to nije uvjetovano samo zajedničkim radom, nego pre i iznad svega zajedničkim razmišljanjem. Malo se, ili ništa ne može učiniti u korist onih koji malo ili ništa ne čine sebe radi – to su završne riječi gradonačelnika.

Potom je nazočne goste pozdravila dopredsjednica SO Subotice Stanka Kujundžić riječima:

– Čestitam vam naš dan, dan našega grada, koji je kao rujna zora iz 1779. godine osvjetlio ovaj grad, jer su toga dana naši sugrađani inaugurirali status slobodnog kraljevskog grada. Taj status slobode mi smo do današnjeg dana zadržali u srcima, zadržali smo ga u našem duhu, u nama. I u najtežim vremenima pokazali smo da znamo slobodno misliti, da smo slobodni građani ovoga grada i slobodni građani ove zemlje, kojoj također želimo slobodu.

László Pataki, kazališni bard, glumac, rođen je 13. srpnja 1916. godine u Subotici gdje završava osnovnu školu i gimnaziju. Medicinski fakultet je upisao u Zagrebu 1935.-godine, ali 1937. godine igra

prvu ulogu u drami Čapekovej „Bijelo doba“, te do kraja života ostaje vjeran kazalištu. Jedna je od osnivača (1945.) Mađarske drame u subotičkom Narodnom kazalištu, čiji je jedan od glavnih glumaca. U bogatoj karijeri odigrao je preko stotinu glavnih uloga, a režirao je preko 50 predstava i više kazališta u Jugoslaviji. Predavao je glumu na Akadeimiji umjetnosti u Novom Sadu i time postao jedan od začetnika obrazovanja glumaca na mađarskom jeziku u Jugoslaviji.

Uspostavom slobodnog kraljevskog grada Subotica je počela napredovati, o čemu postoje svjedoci do današnjeg dana. I točak povijesti se ponekad malo zaglavi, ali on uvijek ide naprijed i mi to moramo cijeniti, moramo se potruditi izvući točak povijesti iz ovog strašnog vremena koje je iza nas, nadamo se, i krenuti dalje naprijed – istaknula je među ostalim u svojem pozdravnom govoru Stanka Kujundžić.

– Rado ponavljam da život, koji ovako izmešani živimo svi zajedno, Mađari i Bunjevci i Hrvati i Srbi, Jugoslaveni i Crnogorci, Romi i Muslimani, Nemci, Jevreji i svi drugi žitelji ovoga grada i ove opštine, nije samo stvar duge tradicije, nego i vrednost koju treba i dalje čuvati, negovati i unapređivati, jer smo upravo zbog te raznolikosti, svi mi zajedno i svaki od nas pojedinačno bogatiji kao ljudi, kao građani – uvodne su riječi dopredsjednika SO Subotice Ilije Šujice, koji je u nastavku svog pozdravnog govora, među ostalim, rekao i za čega se zalagao:

– Gradovi (a ima ih pet u Republici Srbiji, pa zatim sledi najveća opština Subotica) imaju značajno veću funansijku podršku Republike. Zato moramo biti još odlučniji u svojim nastojanjima da Subotica i formalno-pravno dobije status grada. Ne samo što mi jesmo grad, i to grad koji ima čitav niz institucija i fabrika, koje su u toj vrsti najstariji u bivšoj i današnjoj Jugoslaviji, i ne samo zato što smo primer i za Evropu u zajedničkom životu u vremenu kada u razni ideolozi izazivali niz tragedija, nego još više zato što bi nam status grada omogućio da u Subotici ostaje veći deo bogatstva, koja svojim vrednim, poštenim i stvaralačkim radom ostvaruju naši građani – istakao je između ostalog Ilija Šujica.

Nakon pozdravnih govora uslijedilo je potpisivanje Ugovora o bratimljenju gradova i podjela priznanja „Počasnog građanina“ i „Pro urbe“.

Vojislav Sekelj

Naš izbor

Utjeha kose

Gledao sam te sinoć. U snu. Tužan.
Mrtvu.

U dvorani kobnoj, u idili cvijeća,
Na visokom odru, agoniji svijeća,
Gotovo da ti predam život kao žrtvu.

Nisam plako. Nisam. Zapanjen sam
stao

U dvorani kobnoj, punoj smrti krasne,
Sumnjajući, da su tamne oči jasne,
Odakle mi nekad bolji život sjao.

Sve baš, sve je mrtvo: oči, duh i ruke,
Sve, što očajanjem htjedoh da oživim
U slijepoj stvari i u strasti muke,

U dvorani kobnoj, mislima u sivim.
Samo kosa tvoja još je bila živa,
Pa mi reče: – Miruj! U smrti se sniva.
Antun Gustav Matoš

Krležijana

Po mjeri

Državni statističari, koji objavljuju debele knjižurine o stanju činjenica kod nas i u svijetu, ta gospoda učenjaci češljaju i signiraju svoje podatke u smislu viših, administrativnih naloga, pak zahodi (kanalizacija uopće, melioracija močvarnih područja), brodogradnja, parostrojevi, tračnice, sve to je u tim knjigama (koje uostalom niko ne čita i ne uzima ozbiljno) u porastu, jer je takav međunarodni običaj da građanima izgleda, da je na svijetu bolje, ako su zahodi, kanali, puške, topovi i uopće strojevi u porastu.

Miroslav Krleža, 1938.

Prolegomena Skupa o bunjevačkoj usmenoj književnosti

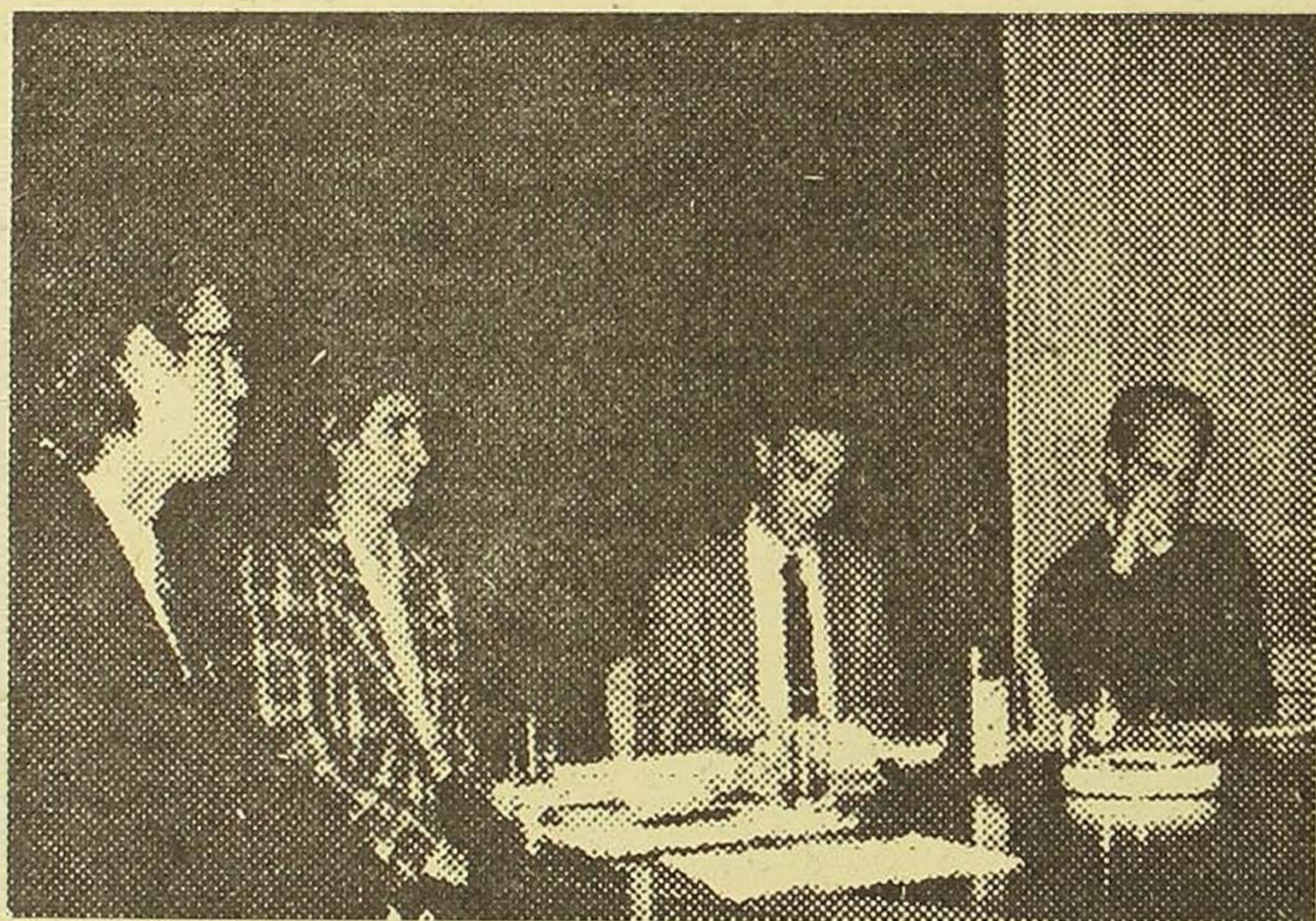
ZNAČAJAN PODUH VAT

Kad je u predgovoru knjizi „Do neba drvo“ 1951. godine Balint Vujkov napisao da je zadatak sakupljačev „probrati, sintezom objediniti, adekvatno tipizirati materiju i stvoriti što bogatiji fond za kasnija izučavanja“, vjerojatno ni sam nije imao jasnije viđenje mogućeg

jatno ni ne zna. Sve u svemu, u proučavanju tradicionalnog usmeno-književnog blaga bunjevačkih Hrvata nije se otišlo daleko, a s vremena na vrijeme objavljujani znanstveni radovi posvećeni ovoj problematici istom su iznimke koje potvrđuju pravilo.

Potaknuti takvim stanjem koje ne ohrabruje, a vođeni i ohrabreni ljepotom jezika i izričaja, dopadljivošću sadržaja i oštrinom duha u zabilježenim djelima, članovi Tavankuskog literarnog kruga, koji djeluje u sklopu HKPD „Matija Gubec“, usudili su se upustiti u veliki i zahtjevan posao malim koracima. S puno entuzijazma odlučili smo se organizirati skup proučavatelja tradicionalne usmene književnosti bunjevačkih Hrvata. Za ovoga će skupa biti izneseno četiri

raznovrsna pionirska rada koji, svako sa svog stanovišta otvara vrata dubljim pogledima u moru neistraženog blaga s područja bunjevačke usmene književnosti. U granicama vlastitih mogućnosti njihovih autora te postojeće i dostupne literature, ovime želimo načeti poneke probleme te probuditi interese za njih i u istraživanjima izvan našeg kruga. Od ovog prvog skupa ne očekujemo rezultate koji će biti od povijesnoga značenja u ovoj oblasti. Krupnija su očekivanja da ovaj prvi skup neće biti i posljednji, već početak tradicionalnih godišnjih okupljanja proučavatelja bunjevačkog usmenoknjiževnog blaga, na kojima bi se iznosili rezultati cjelogodišnjeg rada na ovome području i renomiranijih stručnjaka nego što smo mi. Ovaj prvi korak, ma kako nesiguran, mogao bi tako biti upamćen istom po tom što je nekad, davno, bio prvi. Premda ovi radovi imaju svoju vrijednost kao pionirski, vjerojatnijom se, dalekosežnije gledano, slavljenicom ovog skupa čini hrabrost nego znanje.

tijeka takvih izučavanja. On se s ogromnom energijom posvetio sakupljanju i pohranjivanju ne gubeći ni časa budući svjestan da je „žeravica još uvijek živa, ima snage da zrači toplinu, ali se već pretvara u pepeo“, kako je to sam napisao u pogovoru knjizi „Hrvatske narodne pripovijetke (bunjevačke)“, objavljenoj u Novom Sadu 1953. Razumijevajući usmenu književnost vrlo osobno, čak svojeglavo, što je znalo razljutiti učenije folkloriste koji su mu zato i spočitavali da je prevelik romantičar, Balint Vujkov je dotjerivao svoje zapise odbijajući pristati na to da je današnjem folkloristu važniji proces kruženja predaje nego gotovo i uobličeno djelo. Držeći tako čvrsto do dostojanstva pučke mudrosti i izvornosti, ostavio je cijelu biblioteku objavljenih knjiga, uz to nebrojeno mnogo neobjavljenih zapisa koje tek treba pobliže upoznati. Nisu bolje proučene ni ostavštine drugih zapisivača, a o starijim zapisima, nastalim, uzgred, s drukčijim namjerama i u raznim prigodama, suvišno je i govoriti. Za mnoge se vjero-

Imenik rocka

The „Grateful Dead“ – u opštesociološkom smislu najzanimljiviji fenomen kog su stvorile psihodeličke i buntovne godine kontrakulture (1966 – 1971.) u SAD, a u čisto muzičkom smislu, verovatno (uz „Jefferson Airplane“) najbitniji i najkvalitetniji sastav tzv. „acid-rocka“ kog je dala bogata muzička kultura San Franciska, sastav koji je svojim radom i nedavnom smrću svog lidera – kompozitora Jerry Garciae (vokal, gitara, steel gitara i bendžo), obeležio jedan bitan deo američke subkulture. Grupa je u sastavu: (pokojni) Jerry Garcia, (pokojni) Ron „Pigpen“ McKernan (vokal, klavijature, usna harmonika), Mickey Hart (bubnjevi, udaraljke), Bill Kreutzman (bubnjevi, udaraljke), Phil Lesh (bas-gitara), i Bob Weir (vokal i gitara), svakako ostavila dubokog, možda i najdubljeg traga na muzičko-kulturološkoj sceni SAD 60-ih i 70-ih godina, mada su bili vitalni sve do 1995. – to jest, smrti Jerry Garcia-e. Ubedljivo najpopularniji američki psihodelični rock-sastav svih vremena.

Probrana diskografija:

- Grateful Dead (1967)
- Live Dead (1970)
- Workingman's Dead (1970)
- American Beauty (1970)
- Europe '72 (koncertni, 1971)
- From The Mars Hotel (1973)
- Reckoning (1981)
- Dead Set (koncertni, 1983)

The „Groundhogs“ – vrsni britanski rhythm and blues sastav, koji se kasnije preorijentisao na nešto „žešći“ hard-rock-blues, predvođen škotskim pevačem, gitaristom i klavijaturistom, Tonny McPheeom. Grupa je osnovana 1963. godine, a sem McPheea, u njoj su svirali i Peter Criuckshank (bas-gitara), i Ken Pustalnik (bubnjevi). Na početku karijere pratili su slavne crnolute američke blues – umetnike na britanskim turnejama, a kasnije (nakon raspada), Tonny McPhee se posvetio akustičnom folk-bluesu.

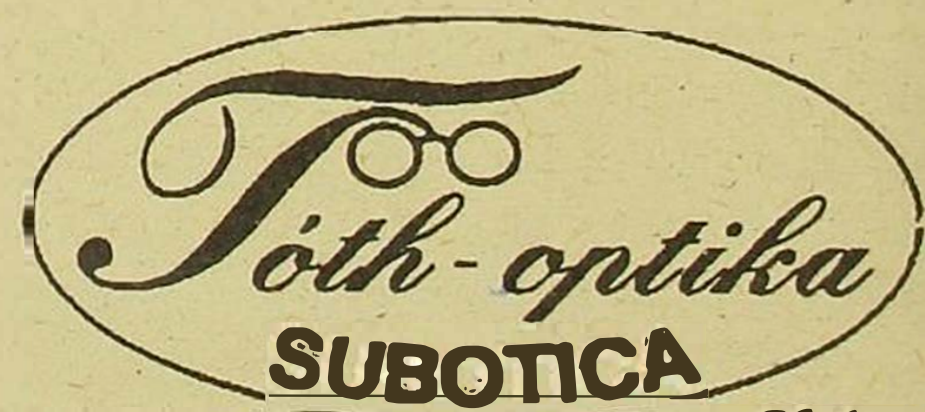
Probrana diskografija:

- Scratching The Surface (1968)
- Blues Obituary (1969)
- Thank Christ For The Bomb (1970)
- Crosscut Saw (1976)

Tonny McPhee – samostalno:

- The Two Sides Of T. S. McPhee (dvostruki, 1973)
- Same Thing On Their Minds (s pokojnom blues – pevačicom Jo-Ann Kelly, 1971)

Robert Tilly

Subotica

Tel. 51-045 Maksima Gorkog 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme oćnog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

I. Skup o bunjevačkoj usmenoj književnosti otvorio put njezinim drukčijem primanju Oživjeti tradiciju

Prvi skup proučavatelja usmene književnosti bunjevačkih Hrvata, organiziran inicijativom Tavankutskog literarnog kruga (TALK) i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec” završen je iznošenjem niza prijedloga i savjeta, koji bi nositelja ideje pomogli u osmišljavanju budućih susreta. U tom je i naslućeno ostvarenje uloge organizatora da će pronaći podršku i rastanju svog okupljanja u tradiciju.

Jednodnevni skup, održan u prostorijama HKPD „Matija Gubec” u Tavankutu u nedjelju 1. rujna, otpočeo je iznošenjem i izradom radova s tematikom iz bunjevačke usmene književnosti. **Petar Vuković** je iznio rad s temom „Struktura komičnog u šaljivim pripovijetkama”, pokušavši u njemu prikazati najkarakterističnije postupke u izradnji komičnog i njihovu primjenu u daljnjem poredbenom proučavanju šaljivih pripovijedaka. Potom je **Nela Skenderović**, iznijevši iscrpno teoriju Paula Hindemitha i njegovu metodu analize glazbenog djela, provedla usporednu analizu melodijskih struktura jednoga bećarca i grokalice, odabравši tako, kako je sama rekla, dvije suprotne vrste – jednu od najživotnijih i jednu zaboravljenu. Gost TALK-a **Zlatko Rončić** iznio je rad naslovljen „Sintaksička stilistika u bunjevačkim narodnim pripovijetkama Balinta Vujkova”. U ovom radu upućeno je na izvanredno bogatstvo i rječničkih konstrukcija u Vujkovljevim „pripovijetkama”, te siromaštvo i rijetkost danas govorene ikavice. **Tomislav Žigmanov** je okončao prvi dio programa Skupa s radom pod naslovom „Principi zasnivanja moraliteta u bunjevačkim narodnim poslovicama i izrekama” u kojemu je, među ostalim, zaključeno da je civilizacijski i društveni krug kojega su Bunjevci sudionici odlučno utjecao na utemeljenje moraliteta u poslovicama i izrekama.

U razgovoru o iznesenim radovima i budućnosti ovakvih susreta izneseno je nekoliko mišljenja. Opći je dojam nazočnih bio da su radovi, uz neke slabosti, svakako imaju vrijednosti, osobito s obzirom na neprokrćenost putova kojima su se uputili. **Milovan Miković** je istaknuo da mu je ideja

o pokretanju ovakvog skupa bliska i draga, te da je njezina vrijednost još veća već time što se začela u Tavankutu.

– Na ovom se skupu videlo šta se sve može dobiti, izvući iz sačuvanog narodnog blaga. No, ovde ne bi trebalo stati, već iz ovog početnog koraka izvlačiti impulse i za drukčiji tip susreta. Tako bi se, ukoliko za to bude interesovanja, mogla pokrenuti i bunjevačka književna kolonija, a za to ne bi bilo prirodnijeg mesta od Tavankuta.

Vojislav Sekelj je također pozdravio ideju o ovakvom skupu, i naglasio da mu je drago što se ona ostvarila upravo u Tavankutu.

– No – dodao je – treba već sada raditi na tom da u rad idućih skupova uključimo i vrsne poznavatelje usmene književnosti, čak i stručnjake iz sveučilišnih središta. S druge strane, neophodno je osigurati nazočnost mladih ljudi, jer bi se time mogla ojačati prisutnost ikavice i u govornom jeziku.

Mr. Đuro Lončar je predložio da se ne zaboravi ni na sakupljački posao koji je, po njegovim riječima, zahtjevan i težak. Terenski rad prethodno osposobljenih ljudi za kontakt s kazivačima, upućenih u metodološku stranu posla, tada bi se sretno udružio sa znanstveno-istraživačkim.

Veći broj prisutnih smatra da bi sljedeće godine skup trebao biti posvećen 10. obljetnici smrti Balinta Vujkova, i da bi se u sklopu toga trebala već sad odrediti tema i obavijest dostaviti stručnjacima za koje se pretpostavlja da bi prihvatili sudjelovanje. O sljedećem skupu mora se razmišljati već sad kako bi i organizacijski poslovi tekli bolje, a također i komunikacija između organizatora HKPD „Matija Gubec” te općinskih tijela i drugih institucija od kojih se potpora može očekivati.

Skup je završen željom svih prisutnih da se održavanje ovakvih susreta u Tavankutu nastavi, te da se bez odgode utemelji tijelo koje bi preuzelo nase početne organizacijske korake i sastavilo inicijativno pismo koje bi se odmah potom uputilo odgovarajućim ustanovama. (k. c.)

Ravničarski pejzaži

Svoju će II. samostalnu izložbu **Mirko Vojnić Tunić**, član Likovne sekcije HKC „Bunjevačkog kola”, prirediti u Vestibilu Gradske kuće tijekom ovoga mjeseca. Otvorenje izložbe slika, ovoga slikara pejzaža ravničarskog krajolika, bit će održano u petak 13. rujna u 18 sati. Srdračno vas pozivamo.

(k. c.)

Filmoteka

Akrobatska špijunaža

„Mission: Impossible” (Nemoguća misija) – Režija: Brian de Palma – Gl. uloge: Tom Cruise, Jon Voight – 1996.

Osnovni problem jednog špijunskog filma danas je stvarnost u kojoj nema mesta za špijune. Propašću SSSR-a špijunski film izgubio je svaki raison d'être, ali nije i žanr, jer on počiva na sopstvenim pravilima manje-više nezavisnim od stvarnosti. Kada je Tom Cruise, koji je i producent filma, rešio da snimi film po seriji izuzetno popularnoj u Americi pre 30 godina najvažnije pitanje bilo mu je kako špijune učiniti danas uverljivim.

„Mission: Impossible” zaradio je samo u Americi 150 miliona dolara i dao opravdanje scenariju koji je rešavao pomenuto pitanje. Čime je to rešio, tačnije s kim? Malo terorizma, malo sofisticiranog kriminala, i naravno malo mangupa u sopstvenim redovima. Današnji filmski špijuni ne ratuju sa dr. Mabuseom i drugim genijima zla, niti sa mašinskim špijunima iz totalitarnog tabora; njihovi neprijatelji više se ponašaju ekološki (misle globalno, deluju lokalno) i umesto na ideje pale se na novac. Zbog njih Tom Cruise doživljava da na njega padne sumnja za izdaju, i potom prokrstari najčuvanijim mestima sveta da bi pronašao dokaze svoje nevinosti. Ovakav smisao radnje da se shvatiti, ali pojedine karike u njenom toku mnogo teže.

To nije zasluga režije. Vrhunski reditelj žanrovskog filma Brian de Palma i u „Mission: Impossible” je sjajno odradio posao, premda nije koristio ni hičkokovska ni neka druga rešenja velikih majstora, po čemu je poznat. U ovoj špijunadi spektakl je iznad svega i režija je tome svesno podređena: briljantno režirane scene akcije zaista oduzimaju dah i uživanje su za oko. Uz to de Palma je uspeo i da ne zloupotrebi montažno razvlačenje vremena, osobina danas sve ređe zastupljena.

Dvosatni spektakl koji ne sadrži nikakve natruhe emocija ili postupnosti saznavanja naravno ima ogroman problem dinamike: od samog početka sve gruva punom snagom i kako to pojačati? Bez gornja dva dramska detalja nikako, i zato završetak u svojoj snazi deluje više parodično nego finalno.

U tom spektaklu glumci imaju prevashodno zadatak igranja funkcije, a ne karakter, uz potrebu fizički koreografisane akcije, i pošto su u dobroj formi sasvim se lepo snalaze. Osim jadnog Jeana Renoa koji ispada iz svih varijanti uverljivosti zbog scenarističke potrebe za završnim forteom.

Ali nema veze. Publika plaća spektakl bez obaveze da misli i sve je opravdano. Namenjen za zabavu „Mission: Impossible” dobro funkcioniše i zabaviće svakog ko osim zabave ništa drugo od filma ne traži. A i vrhunski zanat kojim obiluje ima svojih vrednosti. **Pera Marković**

Gemini-commerce

SUBOTICA, Lenjinov park 1/II, Telefoni: 51-093, 52-087

Veliki izbor:

ceramic pen, tehničke olovke, dvodelne i trodelne garniture, vodootporni markeri, signiri

Iz sportske prošlosti Subotice

Subotičani oduševili srbijanskog kralja

Subotičani su bili ti koji su demonstrirali Beogradanima prvi puta tu očaravajuću igru loptom zvanu „foot-ball”, koja je u današnjim vremenima postala „najvažnija sporedna stvar”.

„Szabadkai Sport Egylet” („Subotičko sportsko društvo”) krajem prošlog i početkom ovog stoljeća uživao je veliki ugled ne samo u gradu nego i šire. Od tada su veoma česti pozivi subotičkim sportašima za gostovanja i u unutrašnjost. Godine 1899. Društvo gostuje u Senti, Vrbasu, Novom Sadu... U Novom Sadu dolazi i do kontakata s beogradskim sportašima, poslije čega je uslijedilo gostovanje sportske delegacije glavnom gradu Srbije.

„Brojnu subotičku sportsku delegaciju, četrdeset muškaraca i četiri dame, dočekala je na beogradskom pristaništu masa naroda. Sportska natjecanja obnarodovana su plakatima, a na Topčideru sportaše je pozdravilo nekoliko tisuća građana”, pišu „Bácskai Hirado” („Bački vjesnik”) i „Bácskai Hir-lap” („Bački revizor”).

Subotičani su te 1900. godine, prema pisanju ondašnjeg tiska, oduševili, a pobijedili u svim disciplinama „mnoge poznate asove”. Đuro Stantić je pobijedio u hodanju, dok je Ivan Sarić na biciklu ostavio iza sebe sve rivale. Lajos Vermes, koji je inače članove kraljevske obitelji Obrenovića obučavao mačevanju, priredio je s Nikolom Matkovićem pred dvorjanima demonstraciju u mačevanju, ovog u to vrijeme veoma popularnog sporta.

U Beogradu se, međutim, dogodilo još nešto bitno za povijest beogradskog pa i srbijanskog nogometa uopće.

Aforizmi

– Nalazimo se u medijskoj blokadi. Nemamo pojma šta radimo.

– Mogli smo u ratu da postignemo mnogo veće uspehe, ali smo želeli da naš poraz u miru bude što manji.

– Srbi s one strane Drine su sami krivi za ono što im se događa. Oni su u Srbiju doneli komunizam.

– Trista hiljada ljudi je napustilo Srbiju. Utvrđeno je da se ne radi o organizovanoj grupi.

– Istina je jedna. Šta će nam ovde više TV stanica?

– Berlinski zid je srušen. Ali mi se uzdamo u Kineski.

– Kod nas manjine imaju sva prava. Uzmimo, na primer, komuniste i socijaliste.

– Stvorili smo zajedničko tržište. Razmenjujemo zarobljenike.

– Mnogo volimo svoju zemlju. Zato nam nije svejedno kome će pripasti.

– Ne može se reći da vlada jednomlju. Ko neće u SPS, može u JUL.

Aleksandar Čotrić

Poslije svih natjecanja, pišu novine, „Subotičani su Beogradanima prikazali njima još nepoznatu igru Foot-ball, koja im se veoma dopala. Organizator utakmice je bio

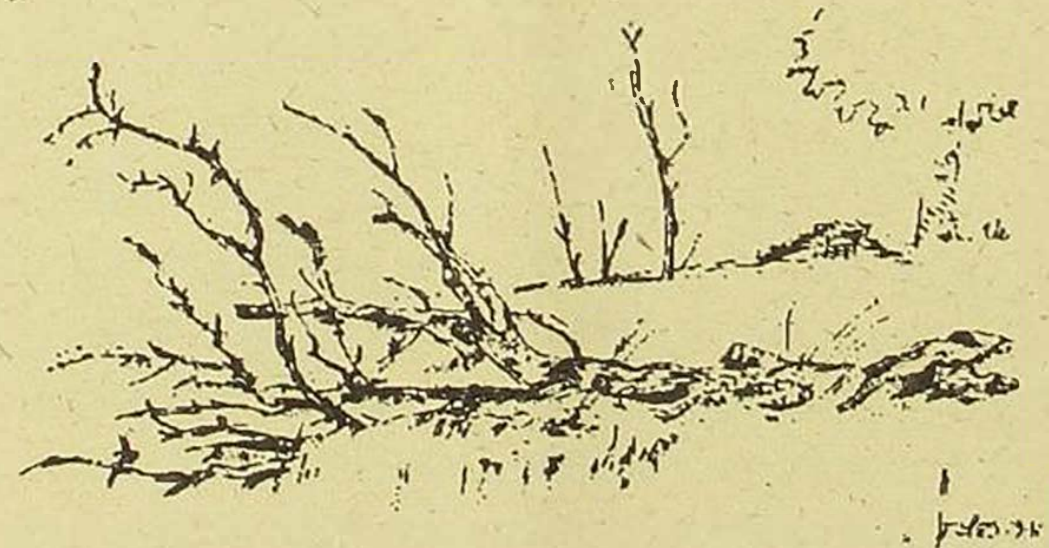

Vermes Lajos – instruktor mačevanja na Srbijanskom dvoru

Nikola Matković, poznati sportaš i trener, a poslije susreta gosti su kožnu nogometnu loptu poklonili domaćinima. Kralj je osobno rukovanjem počastvovao pobjednike i nogometaše”.

(Iz „Monografije Bačka 1901-1991”)

Ante Zomborčević

PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I
UNUTRAŠNJU TRGOVINU d.o.o.

Trg Oktobarske revolucije 37
SUBOTICA

Telefon: (024) 25-004 direktor

27-002 komercijala

29-042 maloprodaja

23-537 magazin

Telefax: (024) 26-719

Kutak za žene

Obuća koja je „IN”

Jesenji dani polako se primiču. Što reći, sastavni su dio našeg života, i to ovog pro hladnog, kišnog s pokojim sunčanim zalutanim – nehotice.

Postavlja se nametnuto nam pitanje:

„Kako zagaziti u jesen 96-te?”

Odgovor nam se nudi i u našem cijenjenom gradu. Naime, od ulica Strossmayerove, Matka Vukovića, Rudićeve sve do u produžetku Borisa Kidriča širok je spektar raznovrsnih – cipela! Ovaj nepravilan ulični kvadrat oko Gradske kuće naprosto mami kupce u ovisnosti od hitnosti njegove potrebe i dubine njegovog džepa. Desi se tu kojim slučajem da budu i cipelice istog proizvođača, a različite cijene, ali je zato precizno oko kupca tu da isto primjeti! Zato izdvojte najpre vremena za obilazak radnji bez novca – za izvidnicu a zatim za kupovinu.

Ove jeseni „IN” su i dalje cipele s visokom petom (poput one iz srednjeg vijeka) s ukrasnim šniranjem spreda. Od velura za suve dane, a od kože za hladnije. Za „klasičarke” i dalje su u modi (a uvijek će vjerujem biti) „salonke” (za svakodnevnu i posebnu priliku). Sportski tip djevojaka odabrat će pak „sebago cipele” – talijanske kojih ima svuda pa i na buvljaku u svim bojama (da li samo do 1. listopada?) Za one izbirljivije istančanog ukusa – ruke privatnika – po narudžbi naći će rješenje. Važno je „ući” u jesen laganim (a pritom udobnim nam) korakom... *d.*

Zanimljiva matematika

1.) Pešaci idu jedan drugome u susret. Marko iz Bajmoka brzinom od 6 km na sat, a Stipan iz Subotice brzinom od 4 km na sat. Koliko će oni biti udaljeni jedan od drugog jedan sat pre susreta?

2.) Kakav položaj treba da zauzmu gimnastičari sa takmičarskim brojevima 1, 3 i 6 da bi dobijeni broj bio deljiv sa 7?

Rešenja iz prošlog broja:

1. 6 1 8 (ima još 7 rešenja koji se dobiju zaokretanjem ili simetrijom ove tabele).

2. belu

ZEMLJORADNICI

Približava se optimalni rok setve pšenice. Pšenicu koju ste ostavili za seme, obavezno treba zaprašiti sa preparatima za sprečavanje pojave bolesti („Mankogal”, „Zorosan”). Ove preparate Vam putem Poljoprivrednih apoteka u Starom Žedniku i Tornjošu nudi:

AGROSU

Subotica, Braće Radića 84

Preduzeće za promet na veliko i malo sredstava za zaštitu bilja, semenske robe, mineralnih đubriva, stočne hrane i dodataka stočnoj hrani, raznih kućnih potrepština i drugog.

Bakteriozna plamenjača

Bolest koja napada jabuke, kruške i dunje

Tokom proleća ove godine mnogi proizvođači – voćari – su se obraćali stručnjacima za zaštitu bilja, interesujući se za bakterioznu plamenjaču, bolest koja napada jabuku, krušku i dunju, a i neke druge biljne vrste kao što su mušmula, glog, vatreni trn. Budući da se bolest pojavila u više lokaliteta u Vojvodini, pa i na lokalitetu Horgoša, pretpostavlja se opasnost da se ista proširi na celo područje južnobotičko-horgoške peščare.

O samoj bolesti, pojavi, prouzročivaču, simptomima i merama zaštite nešto više smo saznali od Dr. Jelice Balaž iz Instituta za zaštitu bilja „Dr. Pavle Vukasović“ Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, koja je putem „Poljoprivrednika“ dala detaljniju informaciju.

Bolest je poznata od 1879. godine, kada je zapažena u Americi. Ubrzo po pojavi u Americi je u pojedinim regionima iskrčeno do 20 % voćnjaka. U Evropi je prvi put ustanovljena 1957. godine u Engleskoj. Veliku štetu je u Engleskoj prouzrokovala na kruškama. Brzo se širila tako da su ubrzo bile zahvaćene i pojedine oblasti u Holandiji, Poljskoj, Nemačkoj, Francuskoj, Švedskoj i Grčkoj. U Holandiji je veliku štetu prouzrokovala u rasadničarskoj proizvodnji ukrasnog bilja. Na području Jugoslavije prisustvo ovog parazita je prvi put dokazano 1990. godine. Parazit, bakterija *E. amylovora* je odmah prouzrokovala velike štete. Tako je u Makedoniji iskrčeno 20 ha krušaka, 28 ha dunja, a u Bosni 58 ha krušaka i u Srbiji oko 1 ha dunja. Na području Vojvodine bakteriozna plamenjača je prvi put zapažena u okolini Sida 1993. godine. Značajne štete u ovom regionu pričinjene su 1995. godine kada je iskrčeno oko 30 ha krušaka. U 1996. godine bakteriozna plamenjača je na jabuci, kruški i dunji konsta-

tovana u okolini Sombora, Bačke Palanke, Bečeja, Kikinde, Zrenjanina i Horgoša.

Simptome ove bolesti je lako prepoznati. Rano u proleće, u vreme cvetanja, oboleli cvetovi dobijaju mrku boju, a zatim pocrne. Sasušuju se i izumiru. Kroz cvetnu dršku bakterija dospeva u mlade lastare i lišće, koji takođe postaju mrki pa crni. Osušeno lišće ne opada, nego ostaje da visi na granama. Mladi plodovi se smežuraju, pocrne i ostaju da vise, ne opadaju. Zbog ovakvog izgleda biljke, bolest je i dobila ime plamenjača, jer biljka izgleda kao da je plamenom spaljena.

Kada bolest uznapreduje na obolelim voćnim stablima se javljaju rak rane, a kada nekroza obuhvati celu granu, dolazi do potpunog sušenja, ne samo grana nego i čitave voćke.

Tokom zime bakterija se zadržava u rak ranama, a u proleće, kada počne kolanje sokova, bakterijske ćelije se aktiviraju i postepeno zahvataju čitavu biljku. Najkritičniji period za širenje bakterija je period cvetanja. Ako je u toku cvetanja vreme veoma toplo i kišovito, infekcija se masovno ostvaruje. U toku vegetacije širenje zaraze je omogućeno kišnim kapima, raznim insektima, pticama i čovekom. Parazit se može prenositi i ambalažom, poljoprivrednim mašinama, makazama i na drugi način.

Mere zaštite

Za uspešno suzbijanje prouzročivača bakteriozne plamenjače nužne su kombinovane mere zaštite. Pre svih mera borbe važno je sprečiti širenje na nezaražena područja. U tome bitnu ulogu ima prognoznizveštajna i inspeksijska služba. Ukoliko je prouzročivač ustanovljen na nekom području potrebno je kombinovati mehaničke, hemijske i biološke mere borbe. Prevashodni značaj u sprečavanju širenja ove bolesti, od prvenstvenog značaja je

proizvodnja zdravog sadnog materijala. Ako se zaraza utvrdi u proizvodnim voćnjacima treba preduzeti sledeće mere:

- u toku proleća voćke treba prskati nekim od preparata na bazi bakra (bordovska čorba, bakarni kreč, bakrocid) neposredno pre pojave listova;

- u fazi cvetanja prvo prskanje se izvodi kada je otvoreno do 10 % cvetova. Za ovo prskanje se koriste specijalni preparati kao što su „Agrimicin“ i „Agristrep“ na bazi streptomycin-sulfata ili „Fajerstop“ na bazi flumekvina. Ako je vreme toplo i vlažno prskanje ponoviti u roku od 3 – 5 dana;

- od faze cvetanja voćnjak redovno, više puta nedeljno, pregledati te uklanjati zaražene mladare i grane. Dezinfekcija makaza je obavezna, a kao dezinfekciono sredstvo može se koristiti alkohol ili 10 % rastvor varikine. Grane se odsecaju najmanje 30 cm ispod vidljivog mesta nekroze. Zaražene grane i izvadene voćke spaliti;

- u toku leta obolele grane i mladare odsecati i spaljivati, a prskanje ponoviti istim preparatima. Ukoliko padne grad, prskati treba u roku od 24 časa

- u jesen, tokom opadanja lišća, prskanje dva puta sa bakarnim preparatima;

- u toku zime, prilikom redovne rezidbe, sve zaražene grane ukloniti, a zatim obavezno spaliti.

Mr. Ivan Rudinski

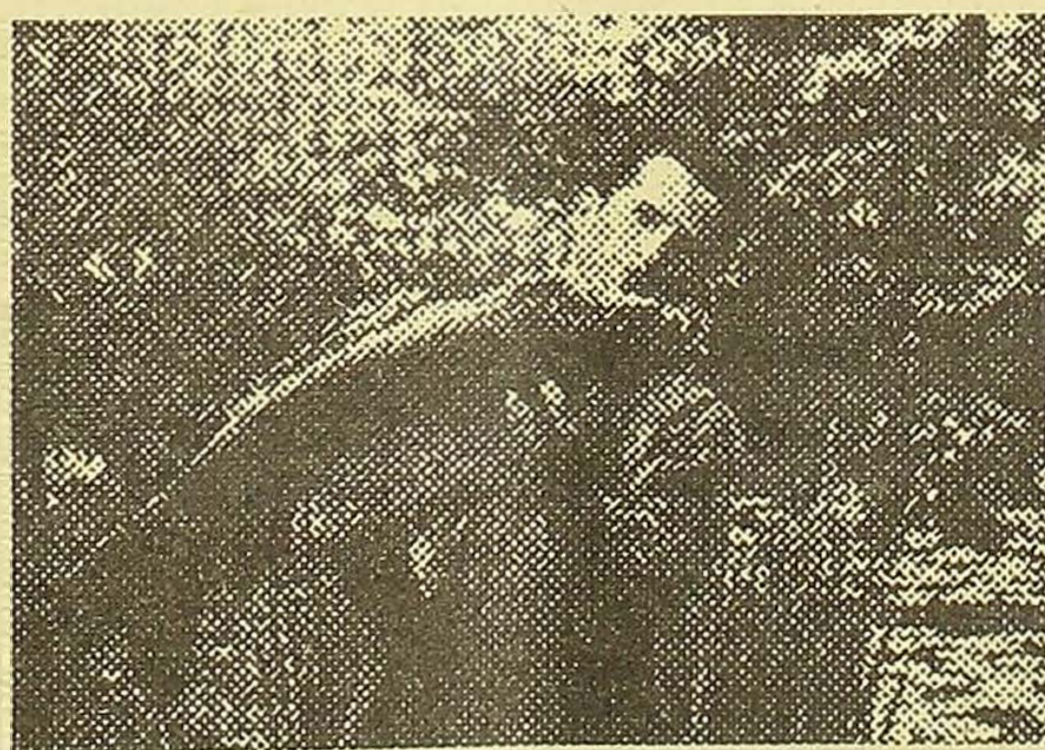
Ovo (možda) niste znali

Ulovi i pusti

U društveno razvijenijim zemljama postoji višegodišnji pokret među sportskim ribolovcima: „Catch and Release“ (ulovi i pusti) – da se ulovljena riba pažljivo skine sa udice, izmjeri, snimi i onda pažljivo vrati u vodu. Ovo napose vrijedi za kapitalne primjerke riba, jer se tako održava kvalitet populacije te vrste. Ovaj pokret podržavaju klubovi čiji su članovi obvezni ulovljenu ribu izmjeriti, snimiti i vratiti u vodu. U Hrvatskoj je prošle godine osnovan prvi takav klub.

Želja mi je potaći na razmišljanje sportske ribiče i njihova udruženja: zar nije plemenitije lijep primjerak ribe vratiti u vodu nego ga ubiti! U ribolovu se može uživati i onda kada kući nismo ponijeli ribu, a prazna čuvarica do sada nije odvrtila od ribolova ni jednog istinskog ribiča. Ovo shvatanje u nas će kod većine izazvati čuđenje, a kod

ribokradica, napose onih koji love „češljanjem“, izazvat će zgražavanje.

Da bi se u nas ovaj pokret širio, preduvjet je da se i vlast pobrine za zaštitu prirode, napose ribljeg svijeta, a prekršiocima da budu drastično kažnjavani, kako se to radi u razvijenim zemljama. Jesmo li daleko od tog pokazat će nam daljnji razvoj našega društva.

Alojzije Stantić

Žackalo iz „Poljoprivrednika“ za poljoprivrednike

Malo morgen

- Zrno po zrno pogača!
- A dinar po dinar, malo morgen, nov traktor!

Prazna slama

- Ako je pšenica podbacila, ne mora da znači da će biti manjak onih koji mlate praznu slamu.

Ukršteno

- Kakva nam je to poljoprivreda kad više beru oni koji rešavaju ukrštene reči, nego opni koji seju ukršteno seme?

Izreka

- Znaš onu izreku: ko tebe kamenom, ti njega hlebom!

- Znam, pa šta?

- E, sad se to kaže: ko tebe kamenom, ti njega cenom pšenice!

Džabe

- Mogu da tražim preko hleba pogaču kada je cena žita džabe.

(na. vi.)

Za ribiče

Šaran (III.)

(*Ciprinus carpio* L. – Karp, krap – mađarski: potny)

Kada toplota vode spadne ispod 10 C šarani se okupljaju u oveća jata, po pedesetak i više komada, priljube se jedan uz drugoga, a u tekućim vodama se okrenu u pravcu vodotoka. Ovako sakupljeni u krtogu ne uzimaju hranu i čekaju prolazak zime, porast temperature vode, da bi ga napustili. U nekim vodama gdje ima podvodnih izvora, u blizini termocentrala a i nekih tvornica koje ispuštaju toplu vodu u rijeku, šaran se ne povlači u krtog. Šaran posjeduje odliku da može opstati više dana bez hrane, pa zato dobro podnosi boravak zimi u krtogu gdje izgubi samo nekoliko postotaka od tjelesne težine.

Tko želi (u)loviti šarana mora dobro poznavati njegovu ćud, mora ga tražiti jer je on jatna riba, a jata šarana su u stalnom pokretu u potrazi za hranom. S proljeća u stajaćim vodama obitava bliže obali, kraj trske i dru-

gog vodenog bilja gdje nalazi dosta prirodne hrane. Kako se voda postupno zagrijava tako se i on seli u dublju vodu, a pred večer, u toku noći i jutrom nalazi se bliže obali, da bi se za dana udaljio od nje. U svim vodama njegovo omiljeno boravište su razne podvodne zapreke: panjevi, odronjena stabla u tekućoj vodi, razno podvodno granje. Tamo nalazi dosta prirodne hrane, a to mu je i dobar zaklon od grabljivica.

Svoju prisutnost šaran, kao linjak i još neke ribe, često odaje mjehurićima na vodi, koji nastaju od rivanja po dnu kada traži hranu. Neki ga zato zovu „svinja u vodi”. Boravište jata pokazuju pojedini šarani kada se izbacuju iz vode. Ova pojava do sada nije objašnjena, a bilo koje tumačenje nije dokazano. Najrasprostranjenije je da se izbacivanjem iz vode želi osloboditi nekih parazita.

Svi koji bilo kojim načinom ribolova love šarana i u tome su imali dosta uspjeha ve da je on vodena lisica, jer po lukavosti nadmašuje sve ribe. Ovo je protumačeno u novije doba podvodnim snimanjima kada je pokazao svoju nepovjerljivost pri uzimanju hrane, napose one koja ga privuče izgledom ili mirisom a nije prirodna. Kada na takvu

hranu naide on je prvo ispituje dodirujući je brkovima, provjerava joj miris, pa se tek nakon toga odluči da je oprezno usiše u usta i odmah je ispljune. Tako postupi nekoliko puta, dok se napokon ne odluči da je proguta. Ta nepovjerljivost i sumnja u makar bilo kakvu malu pojedinost, koja ne pokazuje da je hrana prirodna, stvara u njemu nepovjerenje i on otplivava dalje. Zato se ne bez razloga savjetuje ribičima da prije ribolova operu ruke u mulju vode gdje će loviti i tek onda da stavljaju mamac na udicu. Ovo se mora uraditi da se s ruku odstrane razni mirisi (sapuna, krema, losiona i sl.) i napose miris nikotina. (nastavit će se)

Recept za pripremu ribe

Prženi šaran:

za 6 osoba treba: 1,50 kg šarana, 10 dkg masti (ili ulja), 5 dkg krušne mrvice, 2 dkg soli, 2 limuna, 2 dcl tartar umaka i prilog.

Očišćenog šarana isjeći na filete, posoliti ih, uvaljati u mrvice i ispeći na vreloj masti (ulju) s obje strane. Poslužiti s tartar umakom i reznjevima limuna. Za prilog servirati pomfrit.

Alojzije Stanić

Pčelarstvo

Pčelinjak u rujnu

U našim krajevima rujn je posljednji rok da se obave poslovi koji će omogućiti dobro zimovanje i brz proljetni razvoj pčela

Nastojanju pčela da se pripreme za zimu, mogu i treba da daju svoj doprinos i pčelari. Da bi znali što činiti, treba da se upoznaju sa stanjem svake pojedine zajednice. Obavezno treba ustanoviti koje su zajednice sposobne ili se mogu osposobiti za zimovanje a koje za to nisu sposobne i ne mogu se osposobiti. Zato je neophodno sve zajednice na pčelinjaku pregledati i pri tome sva gnijezda svesti na zimski obim.

– Lošu maticu obavezno zamijeniti mladom ovogodišnjom maticom, jer oko 10 % trogodišnjih i dvogodišnjih matica strada u toku zime.

– Provjeriti količinu i kvalitetu meda ostavljenog pčelama za zimovanje i proljetni razvoj zajednica. U našim krajevima treba osigurati najmanje 15-20 kg kvalitetnog meda i dosta peludi (polena).

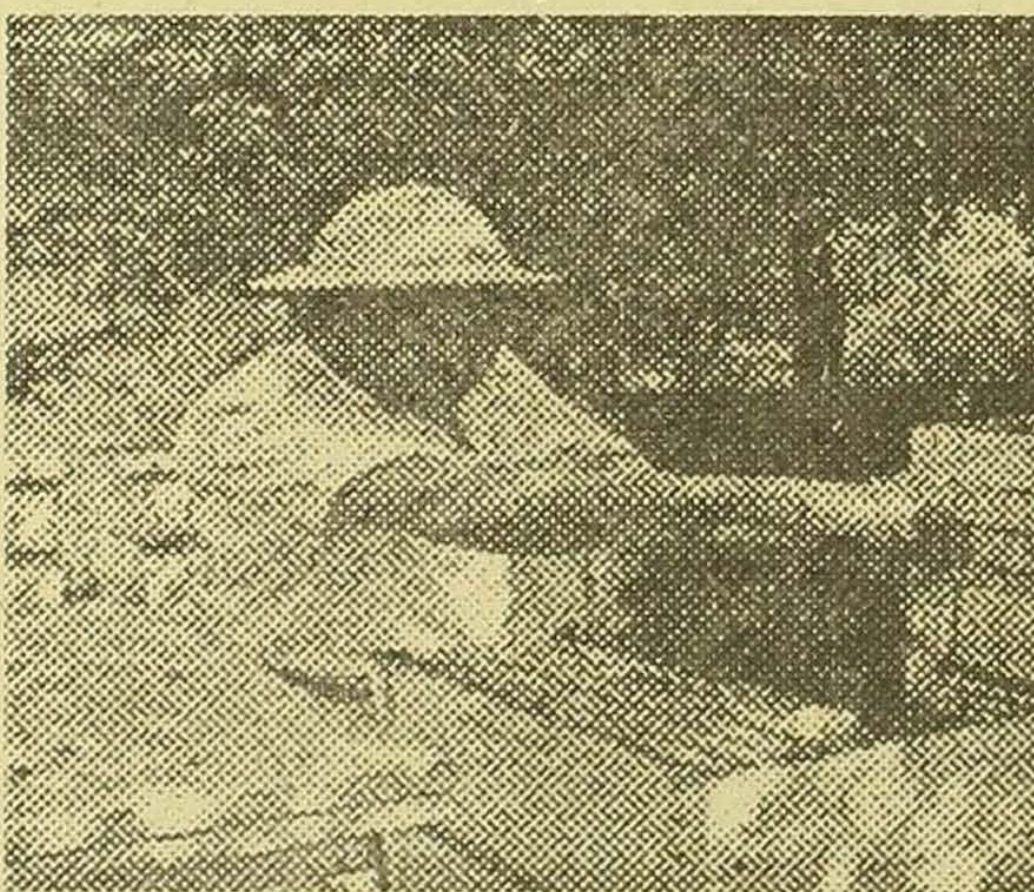
– Med od medljike, voća i grožđa nije pogodan za zimovanje jer sadrži dosta sastojaka koje pčele ne mogu svariti. Ovaj med treba izvrcati, a nedostatak zimnice nadoknaditi šećernom otopinom. Ne zaboravite – veliki broj pčela, a često i cijele zajednice znaju stradati u toku zime od nekvalitetnog meda.

– Ostavljanja zimnice, trećina pa čak i polovina, može biti od šećerne otopine. Šećernu otopinu treba da prerade pčele iz srpanjskog legla, koje inače neće preživjeti zimu. Pošto prerade iznuruju pčele, potreb-

ne količine otopina treba dodati najkasnije do 20 rujna. Tako će se pčele iz rujanskog legla poštediti napornog rada.

– Kada je količina hrane za zimu manja od potrebne, treba poduzeti prihranjivanje gušćom šećernom otopinom (tri dijela šećera, dva dijela vode) da bi se pčelama osigurale rezerve.

– Pri sređivanju pčelinjeg gnijezda, legla se nikakvim saćem ne smiju razdvajati. U nast-

vlačama s dva nastavka najveći dio rezervne hrane treba da bude u drugom nastavku, a srednja 2-3 rama samo s visokim vijencom meda. Klupko je kompletnije ako se formira na saću s praznim ćelijama, tako kontakt s hranom održavaju pčele na ivici klubeta.

– Slabije zajednice i zajednice s malo rezervne hrane treba ispomoći davanjem ramova s medom iz jačih zajednica.

– Slabe zajednice koje su ostale bez matice, treba spojiti sa srednje razvijenim zajednicama.

– Nedovoljno razvijenim rojevima može se pomoći dodavanjem ponekog rama zatvorenog legla iz jakih zajednica.

– Mlade i kvalitetne matice u slabijim zajednicama, koje pčelar želi sačuvati do proljeća, u nastavljacama treba postaviti u trećem nastavku iznad najjačih zajednica, a zajednice razdvojiti poklopnom daskom, na čiji se ventilacioni otvor stavlja žičana mreža, a na prednjoj ljetvici izreže 2,5-3 cm širok prorez za izlaženje pčela. U položajima rezervnu maticu treba smjestiti pored pregradne daske. Zimsko klube bi u takvim zajednicama trebalo biti pored pregradne daske i u osnovnoj i pomoćnoj zajednici.

– Staro i crno saće kao i saće s deformiranim i mnoštvom trutovskih ćelija, obavezno treba odstraniti i što prije istopiti da ga ne bi napali voštani moljci. Mlado saće u kojem još nije bilo legla, treba odstraniti iz gnijezda pa i košnice. U plodištu se ostavlja samo kvalitetno saće s leglom, medom i polenom.

– Ako dođe do zahlađenja, miševi se već u rujnu uvlače noću u košnice. Zato je korisno postaviti češljeve na leta.

– Ose često napadaju košnice, krađu med i unište izvjestan broj pčela. Od njih se pčele mogu uspješno obraniti ako se na pčelinjaku postavi nekoliko boca s malo piva. Ose će ući u bocu, ali neće uspjeti izaći.

– Pri radu s pčelama u ovo doba godine treba biti miran i staložen. Svi pokreti treba da su tako lagani da ih pčele gotovo i ne primjećuju.

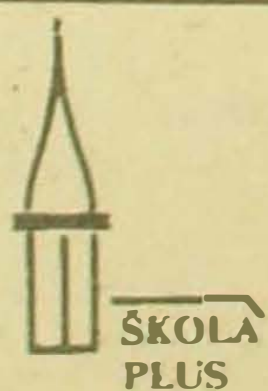
– Za zimovanje pčelama je potreban potpuni mir. Pri izboru mjesta za zimovanje, treba obratiti pažnju i na to da košnice budu zaštićene od udara vjetra i da su leta okrenuta prema jugu.

Ante Zomborčević

Organizujemo nastavu iz: matematike, stranih jezika, fizike, mehanike, elektrotehnike, maternjeg jezika, poseban program iz metodâ učenja i pripremu budućih srednjoškolaca za kvalifikacioni ispit za upis u srednju školu.

Stručnost i pedagoško iskustvo naših nastavnika vode vaše znanje do željenih ciljeva.

U okviru Škole plus vršimo obuku budućih vozača. Vi treba samo dus nas potražite, sve ostalo je naša briga. Informacije i prijava kandidata radnim danom od 11 – 16 časova u prostorijama Škole plus, Strosmajerova br. 3 (ispod Muzičke škole) ili na telefon 37-316 u večernjim časovima.

Aforizmi

- Nemojmo se zavaravati – Sotona svag od nas drži u svojem reketu.
- U povijest se ulazi kroz prazan špajz.
- Nije moral nestao, nego se paralelno omjerio.
- Previše tolerancije omekšava kralježništvo.
- Nekim publicistima je žurnalistika kao dna od neophodnih fizioloških potreba.
- Stid i smjelost su karakterne osobine lemenita čovjeka.
- Apsurdna činjenica: glupi, veoma esto, „sređuju” pametnije od sebe.
- Može se reći da je život tek onda lagan, kad se i najmanja sitnica radi sa začoljstvom i uživanjem.
- Integralna naobrazba „omekšava” udsku kod.
- Simplon **Orijentir Orijent** je krenuo i na se kamo ide i koga će nositi; ali neka, ako treba.

Željko Skenderović

Aforizmi

- Čovjek je od neprocjenljive vrijednosti zato se prodaje u bescijenje.
- I u Baranji je počela sa primjenom eviza: „Tko ti kune, taj te voli”.
- Hercegovci su izuzetno žilav narod. Žilavka teče u njihovim venama.
- Sva djeca vole ići u školu – kobojagi.
- Tko ne želi čuti zvižduk, nikada neće biti siguran da li je na vrijeme startao.
- Visoki državni dužnosnici svoje pregaštvo vole očitovati – na gala večerama.
- Bake su zlatni kovčežići, gdje mala djeca čuvaju velike tajne.
- I pismeni zadaci su često ogledalo neismenosti.
- Tijekom rata razriješili smo se neprijatelja. Čuvajmo se sada prijatelja!
- Prepisivanje zadataka nije znanje, ali jeste vještina koja se često ocjenjuje.
- Svi lideri s teritorije bivše Jugoslavije uku zajedničku crtu iz doba komunizma – epogrešivost.

Dujo Runje

Drugi pišu**Štrajkovi**

Ne znam šta će biti snama ako ostanemo bez oružja i ako nam deca ostanu bez obraovanja. Ili znam.

Ipak, ne mogu da se načudim kako se ružari iz Kragujevca još nisu dosetili da se obrate direktno Slobodanu Miloševiću koji ih je obilazio kada su oni njemu trebali. Fotografija sa naslovne strane napravljena upravo kod njih u fabrici, negde pre rata. Kada im ne preostaje ništa drugo nego da ni obidu njega. Da ga zamole da organizuje neki rat pa da oni dobiju posao, ili da odmah onesu svoje proizvode. Bar ono što je preostalo. Istina, palo mi je na pamet da su mogli da štrajkuju u i vreme rata, ali onda ne znam da li bi Sanja Ivošev mogla da osvoji ne medalje.

Drugi štrajkači koje ne razumem su prosvetni radnici. Stalno nešto prete, a nikad ništa od toga. Skrate malo nastavu i gotovo. Ni mi se da oni, baš kao ni oružari, nisu

Iz života naših predaka**Hetija u varoši (III.)**

Kod varoške kuće su ljudi kroz divan razminjivali visti, tamo čuli kazivanja o stanju usiva, da se mož pridviditi kaka će bit rodna godina jel je od litine zavisila dobrobit obitelji. Jedno starovinsko pridvidanje bilo je po izgledu roda: ako su one bile izvaljanog perja onda će bit dobra godina, a ako su čistog perja onda će i tavan bit čist (uvik su posli kiše bile ulopanog perja). Ljudi su divanili polagano, nisu jedan drugom upadali u rič, a nisu se nigdi ni žurili. Tako su oni uz divan polagano punili lulu il zavijali cigaretle, a kad je kogod duvan pripaljivo upaljačom brez dozvole, prvo je dobro pogledo livo- desno nijel tu digod financ (1).

Ljudi su razminjivanjem opisa o stanju usiva, u raznim dilovima subatičkog atara, mogli ocinit kako će rodit kuruzi jel je od tog zavisilo izdržavanje josaga. Tili su znat na vrime dal će rodit dosta kuruzi da mož prizimit sav josag il će od njeg tribat malo „odvadit” na jesenskom vašaru. Od tog kako će rodit žito zavisilo je pošto će radit risari i vrc mašinari.

Prid bunaričko proštenje (poslidnje nedilje u kolovozu) počeli su dolazit Hercegovci u berbu kuruzi, a ljudi su uvik iz daljeg počeli divanit pošto će plaćat taj poso. Starije gazde su imale svoje stalne Hercegovce, koji su kod nji brali iz godine u godinu (samo su Hercegovci brali kuruzi kod Bunjevaca), a novije gazde su kod varoške kuće „zapatile” kakog „Jozu”, „Stipu”, „Matu”... Posli bunaričkog proštenja Hercegovaca je bilo baš fajn i čim bi se ko s njima pogodio oma i je nosio na salaš il i je uputio di tribaju otić, a ako su kome bili zdravo nužni onda je on nji sačekao na velikoj genciji jel su doputovali vinkovačkim vozom.

Med toliko ljudi oko varoške kuće izmišali su se i cenzari. Bili su ljudima od koristi jel se od nji moglo čut šta se traži, šta se nudi i pošto se plaća. To je svako volio čut čak i onda ako neće trgovat, jel je dobro bilo

bit u toku događaja, da o svom naumu mož unaprid špekulirat (2), kad se odluči da će štogod prodat il kupit. Cenzari su bili posridnici u kupoprodaji: nekretnina i svi proizvođa ratarstva i stočarstva. Današnjim jezikom kazano hetija je bila ondašnja neformalna berza, a cenzari berzanski agenti koji su posli od tog živili.

Kad se od divana grlo osušilo il kad je kogod plaćo aldumašče prišli su priko puta u „Švedrikovu” (Poljakovićevu) mijanu (di je današnja zgrada socijalnog) na koju čašu pića. Ta mijana vrlo prostorna i „na lakat” bila je pritisna da hetijom primi sve ljude pa je dosta nji piće moralo popit stoječki, da bi se što prija mogli vratit na čošu med ljude.

Hetijom su kod varoške kuće pogadani nadničari, pogotovu u vrime kad su se radili veliki poslovi: kopanje kuruzi, izvlačenje đubreta, il dilili pozivi za kuluk. (Svaki je odraso muškarac moro odkulukovat, besplatno i o svom kostu, državi tri dana na poslovima oko održavanja putova. Ako se kome nije išlo kulukovat taj je misto sebe poslo nadničara.)

Bliže podne ljudi su se polagano počeli razilazit, često se našo kogod za još kaki usputni divan, al kad se čulo da je podne odzvonilo onda su brže – bolje svi pošli kući, jel je reduša čorbu uvik ukuvala prid podne, taki je bio red, a ukućani su čekali domaćina da bi sili za astal. Jedino je domaćin smio zakasnit na užnu i kad je on sio onda su mogli i drugi posidat za užnu.

(nastavit će se)

Nepoznate riči:

(1) financ – uniformirani prolaznik, al i deblji produžetak lisne drške duvana, ako se sičen nade u cigaretli onda utrne žeravu cigaretli. U ono vrime je mašina (šibica), cigaretli, so, petrolin bio pod državnim monopolom. Ko je imo upaljač taj je moro platit porez da dobije dozvolu, a tušta nji je upaljač koristilo kradom i pazili su da ji ne uvreba financ.

(2) špekulirat – razmišljat kako je bolje uradit.

Alojzije Stantić

svesni svoje najveće snage. Dok Kragujevčani pogrešno misle da je najvažniji njihov rad, a ne njihovi proizvodi, kod prosvetara je obrnuto. Oni veruju da je njihov proizvod najvažniji, a ne vide da to njemu baš odgovara. Što manje deca nauče to bolje. Ne vide da je samo njihov rad njemu potreban. Dok deca idu u školu, država može da glumi normalan život. Kada deca ne idu u školu, sve je dovedeno u pitanje. I sama država. Najpre, imaju puno vremena da vide šta se oko njih dešava i da shvate ponešto. A deca ko deca, kod njih što na umu to na drumu. Ako daci ne idu u školu roditelji nemaju vremena ni za svoj posao. Deci u dokolici svašta padne na pamet. A i roditelji, ako se suviše družu sa decom mogu da podetinje i poveruju da je sve moguće. Da je sve lako izvodljivo. Nervozni su i besni na sve. Pa i na državu koja nije u stanju da decu drži tamo gde im je mesto. U školi.

Nastavnici, dakle, imaju mnogo jače oružje od oružara, ali ga kao i kolege u Kragujevcu pogrešno koriste.

Mile Isakov, „Nezavisni”, 30. kolovoza 1996.

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- *Subotica, Karađorđev put 1*
telefon: (danonoćno): 024/51-514
- *Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Mariška”)* telefon (danonoćno): 024/762-024
- *Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea”)*, telefon: 024/752-759
- *Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 024/792-202*
- *Novi Kneževac, Maršala Tita 16*

FUNERO

STUDENI U RUJNU

I dok se priroda lagano poigrava s nama svojim nepriličnim čudima za mjesec rujan, svi nekako zebemo u redu, naravno disciplinirano, pred nadolazećom jeseni i zimom. Zebemo pred nelagodnim upitom hoće li biti dosta ograde kada je vrijeme balvana iz nas?

Zebemo i čekamo odgovor...

Predizvorno prednastavljanje s(t)ranaka

Imajući previše sluha za politički marketing, istodobno duboko i bolno razumijevajući očekivanja naših vjernih čitatelja glede predstojeće commedie dell'arte, a napose odlučni u spoznaji da ovdje teško može skoro biti bolje bez svježih, tzv. novih, i zdravih snaga, uz to i presvjesni želja sviju za tim boljitkom, krenuli smo u presmion korak poliričkog prednastavljanja naših s(t)ranaka, svjesni svih mogućnosti gubljenja pozicije od nikoga i ničega ovisnih novina. U nadi da ćete opravdati ovaj potez, skupa s vama dragi čitatelji hrabro ulazimo u novu bitku.

Koalicija desne ljevice

– Savez neprofiliranih poliričkih s(t)ranaka desne orijentacije koji se dulji niz godina uspješno nose na lijevoj, srčanoj strani poliričkog polja djelovanja, a koju čine Desna profitna stranka, Samo profitna stranka i Lijeva neprofitna stranka, zalaže se na prvom mjestu za abnormalno dijeljene privilegija prema principu zasluga – tko će komu više se ulizati. Dalje, borimo se za sve negativne tekovine kapitalizacije društva koje se odvija pred nama, te iznad svega, za neravnopravnu razdiobu zarada. Naša slabo prepoznatljiv slogan je „Za društvo s malo bogatih – za društvo s mnogo siromašnih“. Sigurnost programa garantira naš čelnik Prevarant Dobrić.

Iz starog tiska

Da vidimo kako zapravo izgleda, saradnja raznih frakcija pod gradskim tornjem

Evo otprilike ovako:

Dva pijana čovika obuhvatili su jedan drugog oko pojasa, te okrenuti jedan drugom lice u lice stoje na srid ulice u stavu kao da se trljaju. Prođe tuda jedan šegrt i, misleći da se trljaju, prišapne jednom od njih:

– Ako hoćete da ga oborite, a vi mu podmetnite nogu.

Ovaj oslovljeni pogleda mrko šegrt i dreknu na njega:

– Marš odavle, derane! Ne vidiš da se mi ne trljamo već podupiremo jedan drugog!

„Bunjevačko žackalo“, 7. ožujka 1940.

Naš restoran svakodnevno (osim ponedjeljka) od 10 do 24 sati nudi raznovrsne kulinarske specijalitete! Sve je dobro, ali kotlić je najbolji! Prijatno!

Mali oglas

Prodajem novu peć za centralno grejanje na čvrsto gorivo „Simplex“ sa mogućnošću ugradnje elektro grejača (28.000-30.000 kcal) Tel: 33-244

Bunjevačke narodne pripovitke

Zvezda zornjača misto satija

U jednoj gazdačkoj familiji nisu imali sate.

– Ko bi pametan trošio novce još i na to?
– dida neće ni da čuje za sate.

On i zimi spavo pod ambetušom, sva muškadija po stajama, samo ženska čeljad i dica u salašu.

– Dico – dida svako večer opominje – kad zvezda zornjača pride dva pedlja od volaricine čoše, da smo svi na nogama.

Izem ti tako spavanje kad bi polak noći moro skakat da vidiš je l' zornjača prišla volaricinu čošu. I našlo se ko će mu kazat:

– Al vi mirite zornjačine pedljove.
– I oču, mira – vira, bar me nećete moć privarit.

A jedan unuk promrnda:

– I dabogda vam se prsti zgrčili u tom mirenju.

Onaj mrnda, a dida čuje, pa prišaplje njegovoj babi – ona bila bogomoljka:

– Matora, otsele ćeš samo za to molit Boga.

– Jesi l' ti baš zapravo pofalio u pameti? – baba se sve u križ meće.

– To molit od Boga, da ti se prsti zgrču?!

A on, samo šaplje:

– Čuti ženo. Znaš ti da bi onda moja dva pedlja bila ko njev jedan? Svaki dan bi za pedalj ranije počo poso.

Kazivao: Marko Vojnić Purčar, zvani Pulak, Subotica

Nemaran gospodar i lin pudar

Gospodar bio nemaran, a pudar mu lin. U lito pudar svratio u varoš, dono prvo voće. Kad su se u godini jedared već i sastali gospodar će reda radi zapitat:

– Je l', pa kako stoji taj moj vinograd?

– Stoji, gospodaru, stoji. Ne miče se, kad nema noge – pudar će se praviti vickast.

– Čovče, ja te pitam jel sve u redu?

Gospodar nije kopo ni žuljo, čovik ni ne zna da su prcov, palamuda i popanac korovi, pa pudar njemu:

– A, to pitate?! Pa bilo bi sve u najboljem redu, da nisu došla nika trojca, Prcov Mate, Palamuda Đuka i Popanac Graco, pa ovladali cilim vinogradom. Gospodar se začudio:

– Zašto i ne otiraš?! Ne čekaš valda da ja to radim?

– Gospodar, meni se ne dadu.

Onaj šakom o astal:

– Onda zovi žandare! Da vidim ko će se njima oduprit kad pođu s puškama.

A pudar uzdanio:

– Puškama? Gospodar, moj, onoj trojci ne naškode ni topovi. Nji' samo motika moć otirat, a u žandarima su svi taki koji su baš od kopanja pobigli.

Kazivao: Tome Kopilović, Bilandžin, Subotica, rođen 1906.

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov